

Univerzita Pardubice

Fakulta ekonomicko-správní

Analýza financování základního vzdělávání ve vybrané obci

Lidmila Zouharová

**Bakalářská práce
2015**

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Lidmila Zouharová**
Osobní číslo: **E11295**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná ekonomika a správa: Veřejná ekonomika**
Název tématu: **Analýza financování základního vzdělání ve vybrané obci**
Zadávací katedra: **Ústav ekonomických věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem práce je analýza financování základního školství ve vybrané obci za sledované období 2002-2013 pomocí analýzy časových řad. Dále bude analyzována změna ve financování základního vzdělání ve vybrané obci v souvislosti se změnou v rozpočtovém určení daní platného od 1.1.2013. Součástí bude zhodnocení hospodaření vybrané školy.

Osnova:

- Teoretická východiska územní samosprávy se zaměřením na základní vzdělání.
- Financování základního vzdělání na úrovni obcí.
- Teoretická východiska analýzy časových řad.
- Charakteristika vybrané obce se zaměřením na základní vzdělání a jeho financování.
- Zhodnocení hospodaření institucí zabezpečujících základní vzdělání na vybrané obci.

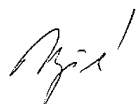
Rozsah grafických prací: -
Rozsah pracovní zprávy: cca 35 stran
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická
Seznam odborné literatury:

ARLT, J. ARLTOVÁ, M. Ekonomické časové řady. 1.vyd. Praha: Professional, 2009, 290 s. ISBN 978-80-86946-85-6.
HAMERNÍKOVÁ, B., MAAYTOVÁ, A. Veřejné finance. 2. aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010, 340 s. ISBN 978-80-7357-497-0.
HINDLS, R., HRONOVÁ, S., SEGER, J. Statistika pro ekonomy. 8.vyd. Praha: Professional Publishing, 2007, 415 s. ISBN 978-80-86946-43-6.
MACHÁČEK, J., TOTH, P., WOKOUN, R. Regionální a municipální ekonomie. 1.vyd. Praha: Oeconomica, 2011, 199 s. ISBN 978-80-245-1836-7.
PROVAZNÍKOVÁ, R., SEDLÁČKOVÁ, O. Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe. 2. aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2009, 304 s. ISBN 978-80-247-2789-9.
Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů.
Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní), ve znění pozdějších předpisů.
Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

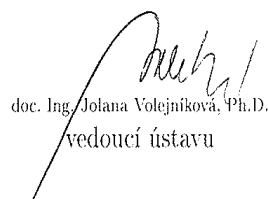
Vedoucí bakalářské práce: Ing. et Ing. Veronika Linhartová, Ph.D.
Ústav ekonomických věd

Datum zadání bakalářské práce: 29. září 2014
Termín odevzdání bakalářské práce: 30. dubna 2015

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
děkanka

L.S.

doc. Ing. Jolana Volejníková, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 29. září 2014

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 30. 6. 2015

Lidmila Zouharová

PODĚKOVÁNÍ:

Ráda bych na tomto místě poděkovala vedoucí mé bakalářské práce paní Ing. et Ing. Veronice Linhartové, Ph.D. za její odborné vedení a připomínky, které mi poskytla při vypracování této práce. Velký dík také patří mé rodině a přátelům, kteří mne podporovali během celého vysokoškolského studia.

ANOTACE

Tato bakalářská práce se zabývá financováním základního školství ve vybrané obci. První kapitola popisuje veřejnou správu, včetně jejího vývoje, členění a účelu, ke kterému slouží, definuje samostatnou působnost obcí a příspěvkové organizace, rozpočtovou soustavu, školství v kontextu veřejného sektoru a jeho financování. Druhá část se věnuje časovým řadám a regresní analýze. Třetí část charakterizuje Obec Rasošky a financování školství na úrovni této obce. Závěrečná část se zabývá příspěvkovou organizací Základní škola a Mateřská škola Rasošky, okres Náchod, včetně zhodnocení jejího hospodaření v letech 2002 – 2014.

KLÍČOVÁ SLOVA

Obec, školství, rozpočet, časové řady

TITLE

Analysis of financing the elementary education in selected municipality

ANNOTATION

This bachelor thesis deals with the issue of funding of the elementary education in the chosen municipality. The first chapter describes public administration, including its evolution, devision and purpose, defines autonomous activity of municipalities and contributory organization, budgetory system, education in terms of public sector and its funding. The second chapter focuses on time series and regression analysis. The third part characterise the particular municipality Rasosky and its funding of education system. The final section deals with contributory organization Primary school and Nursary school Rasosky, Nachod region, including the evaluation of its economy in period 2002 - 2014.

KEYWORDS

Municipality, education, budget, time series

OBSAH

ÚVOD	10
1 VEŘEJNÁ SPRÁVA	11
1.1 ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVA	11
1.2 VÝVOJ A ČLENĚNÍ ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVY	11
1.3 POSKYTOVÁNÍ VEŘEJNÝCH STATKŮ OBCEMI.....	13
1.4 POSTAVENÍ ŠKOLSTVÍ VE VEŘEJNÉM SEKTORU	14
1.5 FINANCOVÁNÍ ŠKOLSTVÍ.....	15
1.5.1 Působnost obcí.....	17
1.5.2 Působnost odborů školství KÚ	18
1.6 ROZDĚLOVÁNÍ PROSTŘEDKŮ PRO REGIONÁLNÍ ŠKOLSTVÍ	18
1.7 PROPOČET NORMATIVŮ.....	20
1.8 SAMOSTATNÁ PŮSOBNOST OBCÍ.....	22
1.9 PŘÍSPĚVKOVÉ ORGANIZACE	22
1.10 ROZPOČTOVÁ SOUSTAVA	26
1.11 PŘÍJMY OBCÍ.....	27
1.11.1 Rozpočtové určení daní	28
2 ANALÝZA ČASOVÝCH ŘAD	32
2.1 TYPY ČASOVÝCH ŘAD	32
2.2 MODELOVÁNÍ ČASOVÝCH ŘAD	32
2.3 TRENDOVÉ FUNKCE	34
2.4 REGRESNÍ ANALÝZA	35
3 OBEC RASOŠKY	36
3.1 DEMOGRAFICKÝ VÝVOJ	36
3.2 OBČANSKÁ VYBAVENOST	37
3.3 FINANCOVÁNÍ ŠKOLSTVÍ V OBCI RASOŠKY	38
3.4 ZMĚNY VE FINANCOVÁNÍ ŠKOLSTVÍ NA ÚROVNI ÚSC.....	40
4 ZÁKLADNÍ ŠKOLA A MATEŘSKÁ ŠKOLA RASOŠKY, OKRES NÁCHOD.....	42
4.1 FINANCOVÁNÍ ZÁKLADNÍ ŠKOLY A MATEŘSKÉ ŠKOLY RASOŠKY, OKRES NÁCHOD.....	43
4.1.1 Programové financování.....	43
4.1.2 Výkonové financování.....	45
4.1.3 Regresní analýza přijatých dotací na přímé NIV	46
4.1.4 Příspěvek na provoz.....	47
4.1.5 Ostatní zdroje financování	49
4.1.6 Doplnková činnost.....	50
4.1.7 Celkové zdroje financování hlavní činnosti.....	51
4.1.8 Regresní analýza celkových příjmů v hlavní činnosti	51
4.2 HOSPODAŘENÍ ZÁKLADNÍ ŠKOLY A MATEŘSKÉ ŠKOLY RASOŠKY, OKRES NÁCHOD	53
4.3 NÁVRHY A DOPORUČENÍ.....	54
ZÁVĚR.....	55
POUŽITÁ LITERATURA	57
SEZNAM PŘÍLOH	60

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Republikové normativy pro rok 2014 (v Kč)	19
Tabulka 2: Specifické programy financování ZŠ a MŠ Rasošky, okres Náchod (v Kč)	44
Tabulka 3: Přijaté dotace na přímé NIV (v tisících Kč)	45
Tabulka 4: Výše a odhad dotace na přímé NIV v letech 2003 – 2015 (v tisících Kč)	46
Tabulka 5: Příspěvek od zřizovatele (v tisících Kč)	48
Tabulka 6: Výše a odhad celkových příjmů v hlavní činnosti v letech 2003 – 2015 (v tisících Kč)	51
Tabulka 7: Hospodářský výsledek v letech 2003 – 2014 v Kč	53

SEZNAM ILUSTRACÍ

Obrázek 1: Schéma veřejné správy	11
Obrázek 2: Počet narozených dětí v ČR 2002 – 2014	17
Obrázek 3: Vývoj počtu obyvatel v obci Rasošky 2002 - 2013	36
Obrázek 4: Přijaté dotace na školství (v Kč)	39
Obrázek 5: Poskytnuté neinvestiční transfery obcím na školství (v Kč)	40
Obrázek 6: Přijaté a poskytnuté transfery v oblasti školství v obci Rasošky (v Kč)	41
Obrázek 7: Přijaté dotace na přímé NIV (v tisících Kč)	45
Obrázek 8: Dotace na přímé NIV (v tisících Kč)	47
Obrázek 9: Příspěvek na provoz (v tisících Kč)	49
Obrázek 10: Ostatní zdroje financování (v tisících Kč)	50
Obrázek 11: Doplnková činnost (v tisících Kč)	50
Obrázek 12: Hlavní činnost celkem (v tisících Kč)	51
Obrázek 13: Regresní analýza hlavní činnosti (v tisících Kč)	52

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
ČŠI	Česká školní inspekce
DM	Domov mládeže
FES	Fakulta ekonomicko-správní
FKSP	Fond kulturních a sociálních potřeb
KÚ	Krajský úřad
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
NIV	Neinvestiční výdaje
OŠ KÚ	Odbor školství Krajského úřadu
PO	Příspěvková organizace
RgŠ	Regionální školství
RUD	Rozpočtové určení daní
Sb.	Sbírka zákonů
ŠVP	Školní vzdělávací program
ÚSC	Územně samosprávné celky
VÚOŠ	Výzkumný ústav odborného školství

ÚVOD

V rámci národního hospodářství existují vedle podnikatelských subjektů, jejichž cílem je dosahování zisku, také neziskové organizace. Jejich primárním cílem není dosahování zisku, ale poskytování veřejných statků a služeb. Typickým příkladem těchto neziskových organizací jsou příspěvkové organizace (PO). Mnohé z nich jsou založeny za účelem poskytování služeb školství. Školství je součástí vzdělávací politiky státu, důležitým odvětvím veřejného sektoru, který je součástí národního hospodářství. Dělí se na přímo řízené a financované a na regionální. Do oblasti přímo řízeného a financovaného školství patří vysoké školy, do oblasti regionálního školství všechny školy kromě škol vysokých. Regionální školství je financováno současně ze státního rozpočtu a z rozpočtů územních samosprávných celků, tedy krajů a obcí.

Předmětem bakalářské práce je analýza financování základního školství ve vybrané obci. Touto vybranou obcí jsou Rasošky, malá obec v okrese Náchod v Královéhradeckém kraji. Školství v této obci je zajišťováno prostřednictvím PO Základní škola a Mateřská škola Rasošky, okres Náchod. Jejím zřizovatelem je obec Rasošky, která této organizaci poskytuje finanční prostředky na její hospodaření. Dalším příjmem PO jsou dotace ze státního rozpočtu. Dotace mohou být účelové i neúčelové, některé jsou školám poskytovány automaticky, o některé se však musí žádat. Dále se mohou příjmy stát dary a také finanční prostředky získané z její doplňkové činnosti. Finanční toky do tohoto odvětví přichází z mnoha směrů. Je ovlivněno různými faktory, např. politickými rozhodnutími, ekonomickou situací ve státě a obcích, demografickým vývojem, nebo úrovní poskytovaných služeb jednotlivými školami.

Cílem práce je analýza financování základního školství v obci Rasošky v letech 2002 – 2013. Součástí je analýza změny ve financování základního vzdělávání v obci Rasošky v souvislosti se změnou v rozpočtovém určení daní od 1. 1. 2013 a současně i zhodnocení hospodaření PO Základní škola a Mateřská škola Rasošky, okres Náchod.

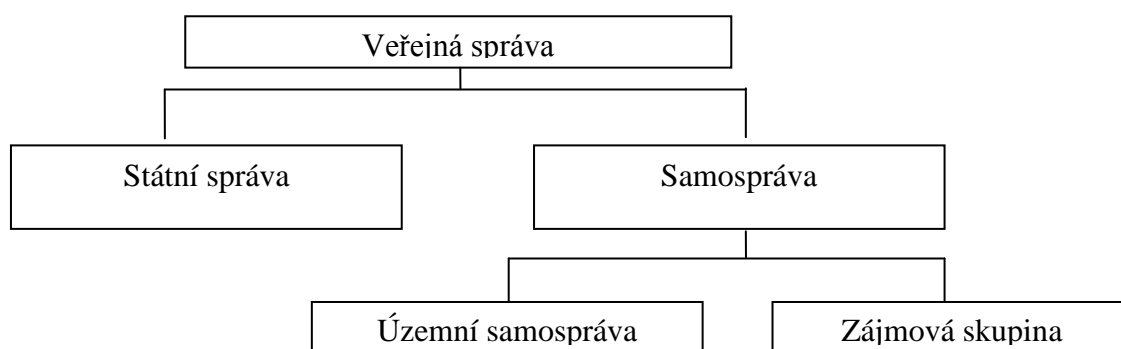
Práce je rozdělena do čtyř částí. První část se zabývá veřejnou správou, vymezením a vývojem územní samosprávy, příspěvkovými organizacemi, rozpočtovou soustavou, příjmy obcí, hlavně daňovými, které jsou stanoveny Zákonem o rozpočtovém určení daní. Dále se tato část zabývá školstvím, jeho postavením ve veřejném sektoru a způsoby jeho financování. Ve druhé kapitole jsou popsány statistické metody, a to časové řady a regresní analýza. Třetí část je zaměřena na obec Rasošky, čtvrtá se zabývá PO Základní škola a Mateřská škola Rasošky a jejím hospodařením, včetně zhodnocení tohoto hospodaření.

1 VEŘEJNÁ SPRÁVA

Veřejnou správu lze chápat jako systém, který je tvořen dvěma hlavními subsystemy: hlavní systém představuje státní správa a druhý subsystem představuje samospráva, resp. veřejná samospráva. Státní správu vykonává stát přímo prostřednictvím souhrnu institucí, nebo zprostředkovaně prostřednictvím územní samosprávy. Veřejná samospráva je projevem delegování správy na jiné, nestátní subjekty. Je tedy výrazem decentralizace a demokracie. [8]

1.1 Územní samospráva

Územní samospráva je spolu se státní správou součástí veřejné správy. Může mít podobu územní a zájmové samosprávy. Obrázek 1 znázorňuje rozdělení územní samosprávy na dvě oblasti. V první oblasti územní samospráva zastupuje zájmy určitého území (resp. osob zde sídlících), v druhé jde o zastupování zájmů osob spojených zejména určitými společnými zájmy (např. profesní komory). [10]

Obrázek 1: Schéma veřejné správy

Zdroj:[9]

„Územní samospráva je realizace práva občanů na vlastní samosprávu, právo na spravování určitého území menšího než je stát na základě působnosti stanovené ústavou a příslušnými zákony při vytvoření potřebných ekonomických podmínek.“ [8, s. 96] V praxi to znamená, že stát předává část výkonu veřejné správy nestátnímu subjektu, který tyto záležitosti spravuje.

1.2 Vývoj a členění územní samosprávy

Územní samospráva vznikala přirozeně jako důsledek přirozeného osídlení. Postupně vznikaly na různých místech obce a města, s větším či menším počtem obyvatel, kteří sídlí

na tomtéž místě. V druhém případě byly obce a města vytvořeny uměle, tzv. rozhodnutím, v minulosti však zpravidla dohodou mezi panovníkem a městy, jako vyšší stupeň územní samosprávy, který zahrnuje více měst a obcí v dané oblasti. [8]

Jak vyplývá z výše uvedeného, samospráva je přirozeným prvkem, který s sebou nese lidské soužití na konkrétním území. V praxi se rozlišují tři typy členění systému územní samosprávy a to angloamerický, francouzský a smíšený. V České republice je používán systém smíšený. Znamená to, že územní celky vykonávají vlastní samosprávu a zároveň i státní správu v rámci přenesené působnosti. Územní samospráva v ČR je charakterizována jako dvoustupňová. Základní jednotkou je obec, vyšší jednotkou je vyšší územně samosprávný celek – kraj.

Obce mají svěřen různý rozsah výkonu státní správy v přenesené působnosti. Dějí se na tři stupně – nejméně pravomocí má svěřena obec, která má základní rozsah přenesené působnosti, dále to jsou obce s pověřeným obecním úřadem a obce s rozšířenou působností, které mají svěřeno nejvíce kompetencí z hlediska výkonu státní správy. V praxi to znamená, že kraj je pro obce kontrolním orgánem nad výkonem přenesené působnosti. [10]

Oblast školství má již od dob vzniku českého státu dlouhou tradici. V počátcích školství se jednalo hlavně o církevní školy, určené především pro majetné občany. Za významnou osobnost českého školství se považuje Jan Ámos Komenský. Je znám jako propagátor názoru, že právo na vzdělání náleží každému jedinci. Povinná školní docházka byla zavedena až v období panování Marie Terezie (v roce 1774), jejím zavedením se do škol již nedostávají pouze privilegované vrstvy obyvatelstva.

Od roku 1989 se v ČR začal měnit vzdělávací systém, příčinou byla změna politického systému naší země. Především došlo k nárůstu kapacity vysokých škol. Vysokoškolské vzdělání je v mnoha oblastech národního hospodářství, vzhledem ke stoupajícím nárokům na zaměstnance, vyžadováno jako jedna z podmínek přijetí do zaměstnání. Proto je zaznamenávám vysoký zájem o vysokoškolské studium. V oblasti předškolního a základního vzdělávání došlo k zavedení školních vzdělávacích programů podle jednotlivých škol, což mělo za následek odchylky v poskytování základní vzdělávání v jednotlivých ročnících u různých škol. V souvislosti s demografickým vývojem dochází v rámci celého školství ke kolísání počtu dětí, žáků a studentů. V současnosti se setkáváme s nízkým počtem studentů přijímaných do středních škol a učilišť, díky čemuž dochází k nenaplněnosti jejich kapacit, nebo naopak s nedostatkem míst v existujících mateřských školách.

1.3 Poskytování veřejných statků obcemi

Obec, jako základní prvek územní samosprávy, je povinna ze zákona poskytovat řadu statků a služeb. Jedná se zejména o poskytování veřejných statků, statků přesahujících svým významem daný region, statků s dopadem externalit a čistě lokálních statků. Ústavou je zaručena samospráva obcí, současně je zde však uvedeno, že „*stát může zasahovat do činnosti územních samosprávných celků, jen vyžaduje-li to ochrana zákona, a jen způsobem stanoveným zákonem.*“ [25, čl. 101] Jako statky se označují statky a služby, které jsou určeny k uspokojování lidských potřeb. Podle původu se člení na volné statky, které jsou lidem volně v přírodě dostupné, např. voda, vzduch, a na ekonomické, které jsou produktem ekonomických činností. Ekonomické statky se dělí podle různých hledisek, např. podle potřeby, vzájemného vztahu, institucionálního hlediska, nebo podle geografického hlediska. Podle potřeby, místa a způsobu rozhodování o statcích a jejich financování se dělí na soukromé statky a veřejné statky. Soukromé statky jsou statky individuální spotřeby, např. potraviny. Veřejné statky jsou důležité pro celou společnost, jejich zabezpečování je ve veřejném zájmu, jsou spotřebovávány kolektivně a většinou neprochází trhem. Dělí se na čisté veřejné statky a smíšené veřejné statky. [8]

Čisté veřejné statky jsou statky kolektivní spotřeby, jejich spotřeba je automatická. Vyznačují se nedělitelností a nevyučitelností ze spotřeby. To znamená, že jednotlivci nelze zabránit tyto statky spotřebovávat. Dále nelze u těchto statků ocenit spotřebu jednotlivým uživatelem spotřeba jedním uživatelem neubírá možnost spotřebovávat tento statek jiným, což znamená, že kvalita čistých veřejných statků je nedělitelná. Příkladem čistých veřejných statků je veřejná správa.

Smíšené veřejné statky jsou také statky kolektivní spotřeby. Na rozdíl od čistých veřejných statků se vyznačují dělitelností kvantity, což znamená, že lze přesně určit podíl jednotlivce na jejich spotřebě, lze tak určit jejich cenu. Kvalita smíšených veřejných statků však dělitelná není. Poskytováním veřejných statků mohou být sledovány následující cíle, jako např. zajištění individuálního a tím i společenského růstu. V praxi to znamená, že každému se může dostat určitého vzdělání. [6] Spotřeba smíšených veřejných statků se dělí na fakultativní a přikázanou. Fakultativní spotřebou se rozumí možnost volby jednotlivcem, zda tyto statky bude využívat, nebo ne. Například se jedná o používání hromadné veřejné dopravy, návštěvu kulturních akcí apod. Přikázaná spotřeba je stanovena státem. Jedná se o tzv. preferované veřejné statky. Příkladem je povinná školní docházka, kterou musí žák absolvovat. [10]

1.4 Postavení školství ve veřejném sektoru

Jak je již výše uvedeném textu uvedeno, poskytování školství je důležitým úkolem každé ekonomiky, neboť školství přispívá rozhodujícím způsobem ke kultivaci lidského potenciálu. Současné školství a vzdělávání se setkává v podstatě se všemi třemi základními druhy statků, tj. čistými veřejnými statky, smíšenými statky i se statky privátními. [8]

„Ústředním ekonomickým problémem ve školství a vzdělávání vůbec je měření a hodnocení tvorby lidského kapitálu. Lidský kapitál je chápán jako objekt, na který působí efekty vzdělávání jako statku a jeho hodnota slouží jako podklad pro příslušné investice do lidského kapitálu. V praxi to znamená rozhodování o tom, které školy zřizovat a provozovat.“ [8, s. 265 - 266]

Velikost lidského kapitálu se nejčastěji měří podle dosaženého vzdělání ve vztahu ke kvalitě, schopnostem a dovednostem pracovní síly. Existuje silná přímá vazba mezi pracovními schopnostmi a stupněm dosaženého vzdělání. Existují samozřejmě také výjimky, kdy se objevují jedinci s velmi vysokými dovednostmi bez předchozího odpovídajícího vzdělání a naopak.

Ekonomickým i společenským problémem tohoto odvětví se jeví měření výstupů jako předpokladů pro poskytování příslušných zdrojů. Pro měření velikosti toků a dopadů do lidského kapitálu např. lze použít metody:

- Počet žáků, studentů či posluchačů (v příslušné škole nebo vzdělávacím zařízení)
 - Výše výdajů na příslušný druh vzdělávání (investice a provoz školy, zařízení aj.)
- [8]

Žádná z těchto uvedených metod však není schopna zohlednit kvalitu výstupů ve vztahu k velikosti vstupů. Kvalita výstupů je zpravidla hodnocena velmi obecně podle možnosti zastávání určitého pracovního místa, resp. podle mzdové výnosnosti určitého aj. Vzhledem k tomu, že tuto skutečnosti ovlivňuje řada dalších faktorů, je velmi obtížné objektivně rozhodnout o alokaci příslušných zdrojů, jež zajišťují existenci příslušných škol a vzdělávacích zařízení v určitém místě a v určitém čase.

Celkové výdaje různých států na vzdělání se poměřují nejčastěji ve vztahu k velikosti vytvářeného HDP. [8]

Školství a jeho koncepce je důležitou součástí vzdělávací politiky každého státu. Úroveň jednotlivých typů škol má následný vliv na hospodářský, kulturní a sociální rozvoj příslušné země. Lze zaznamenat určité přínosy a výnosy na individuální i společenské úrovni. Individuální výnosy absolventa vzdělávání se odrážejí v jeho příjmech. Ve společenské úrovni jsou realizovány výnosy ze vzdělání hlavně ve formě pozitivních externalit a typu statků kolektivní spotřeby. „*Jedná se především o výnosy z daní, protože se předpokládá, že díky vyššímu vzdělání dosáhne jedinec i vyššího platového ohodnocení a v důsledku toho odvede v podobě daní větší množství peněžních prostředků zpět do státního rozpočtu.*“ [11, s.9] Otázkou však zůstává, kolik prostředků je třeba na financování školství vynaložit tak, aby byla zajištěna efektivita těchto vynaložených peněz.

1.5 Financování školství

Základní školství je součástí regionálního školství. Kromě základního školství do něj patří i následující školy:

- Mateřské školy a předškolní zařízení,
- Speciální školy,
- Gymnázia,
- Střední odborné školy (SOŠ),
- Střední odborná učiliště (SOU) a integrované střední školy (ISŠ),
- Vyšší odborné školy,
- Školy poskytující základní umělecké vzdělávání, zájmové vzdělávání a jazykové vzdělávání. [9]

Převážná část školství v ČR je financována z některého druhu veřejného rozpočtu, tj. z rozpočtu státního, krajského nebo municipálního, protože školní vzdělání je pokládáno za veřejný statek. Stát má nejen zájem na produkci příslušných statků v oblasti školství, ale také na jejich spotřebě. Spotřeba statků v rámci školního vzdělávání má pozitivní vliv na kvalitu lidské populace, na výši a kvalitu jejího vzdělání i uplatnitelnost na trhu práce. Kvalita vzdělávacího procesu je kromě jiného závislá na dostatku finančních a jiných prostředků, které má příslušný provozovatel školního zařízení v určitou dobu a na určitém místě k dispozici. Každý evropský stát zpravidla garantuje každému svému občanovi bezplatné základní vzdělání.

Financování školství představuje ty finanční prostředky, které jsou na základě schváleného SR přiděleny kapitole 333 - resort Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen MŠMT). MŠMT z rozpočtu kapitoly 333 zabezpečuje financování jednotlivých školských úseků. Největší objem finančních prostředků směřuje do oblasti regionálního školství. Schválená výše této kapitoly pro rok 2015 byla 135 904 523 tisíc Kč, z toho do oblasti regionálního školství připadlo 90 194 343 tisíc Kč, což činí zhruba 66 % z celkové částky. V rámci tohoto úseku jsou poskytovány finanční prostředky na tzv. přímé náklady na vzdělávání pro školy a školská zařízení zřizované obcemi, svazky obcí a kraji, neinvestiční dotace soukromému a církevnímu školství a také pro přímo řízené organizace. [9]

Druhým základním zdrojem finančních prostředků pro školství jsou příspěvky územně samosprávných celků na provoz předškolních zařízení, mateřských škol, školních jídelen mateřských a základních škol aj. Obce potřebné prostředky získávaly do roku 2013 jako účelovou neinvestiční dotaci v rámci souhrnného vztahu ze státního rozpočtu, rozdělovanou prostřednictvím Krajského úřadu. Tyto prostředky ale byly zcela nedostačující pro zajištění hospodářského provozu těchto zařízení a obce musely na jejich financování vyčleňovat příslušné další prostředky ze svých rozpočtů (cca 4 krát tolik). [8] Od roku 2013 došlo ke zrušení poskytování této účelové neinvestiční dotace.

Z hlediska řízení a financování jednotlivých škol se rozlišuje:

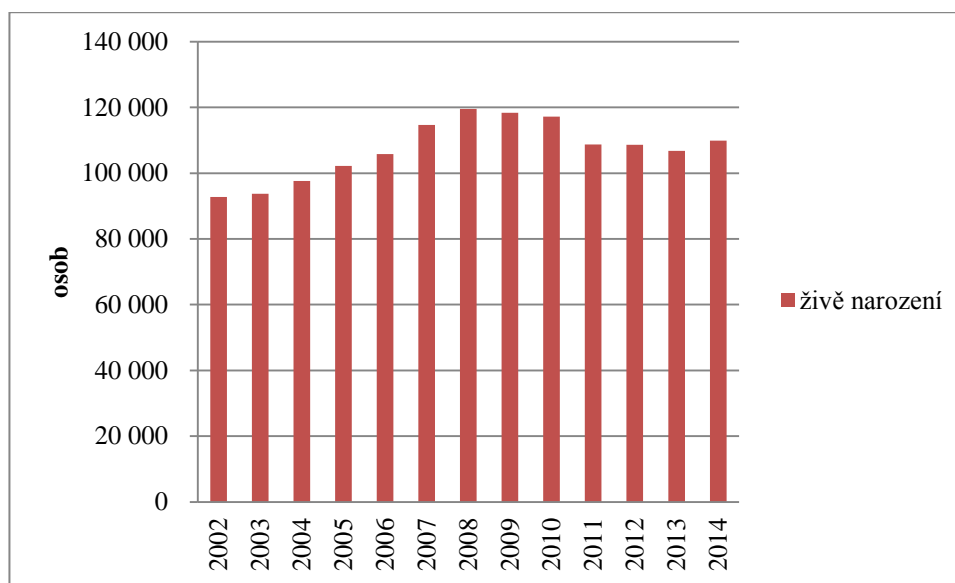
- Přímě řízené a financované školství: patří sem zejména vysoké školy,
- Regionální školství (RgŠ): všechny školy kromě vysokých škol,
- Ostatní přímě řízené organizace: např. Výzkumný ústav odborného školství (VÚOŠ), Česká školní inspekce (ČŠI), státní správa ve školství (odborné školství KÚ) aj. [8]

Mezi závazné ukazatele v rozpočtu kapitoly MŠMT patří limity prostředků na platy, limity prostředků na ostatní platby a limity počtu zaměstnanců. Ministerstvo těmito ukazateli limituje prostředky na platy, reguluje zaměstnanost v organizačních složkách (rozpočtových a příspěvkových organizacích resortu MŠMT), určuje průměrný měsíční plat v resortu a garantuje určitý meziroční nárůst platů zaměstnanců v resortu školství. Protože se jedná o závazné ukazatele, nelze jejich výši překročit.

O hospodaření s finančními prostředky v daném regionu rozhodují instituce, které vykonávají státní správu v příslušném školství. Jsou to: obce, odbory školství krajských úřadů (OŠ KÚ), MŠMT, Česká školní inspekce, Školské rady, ředitelé škol a ředitelé (vedoucí)

předškolních zařízení nebo školských zařízení. O velikosti rozpočtu pro jednotlivé školy a školská zařízení rozhoduje počet žáků a dětí. [8]

Počet žáků a dětí závisí na výši porodnosti. Počet živě narozených dětí v ČR v období 2002 – 2014 je znázorněn na obrázku č. 1. Nejvyšší porodnost byla v letech 2008 (119 570 dětí), 2009 (118 348 dětí) a 2010 (111 7153 dětí). V následujících letech 2011 – 2013 došlo k mírnému propadu porodnosti až na 106 751 dětí. V roce 2014 došlo k nárůstu na 109 860 narozených dětí. Díky tomuto vývoji porodnosti lze očekávat v letech 2017 – 2019 nižší počet žáků, kteří budou nastupovat do prvních tříd základních škol, v následujícím roce 2020 by tento počet měl stoupnout.

Obrázek 2: Počet narozených dětí v ČR 2002 – 2014

Zdroj: dle [21]

1.5.1 Působnost obcí

Obec vykonává územní samosprávu na úseku školství. Je povinna zajistit podmínky pro plnění povinné školní docházky dětí s místem trvalého pobytu na jejím území a dále děti umístěných na jejím území ve školských zařízeních pro výkon ústavní péče nebo ochranné výchovy, které se nevzdělávají ve školách zřízených při těchto zařízeních. Za tímto účelem obec zřizuje základní školu, nebo zajistí plnění povinné školní docházky v základní škole zřizované jinou obcí. [16]

Obec zřizuje a zrušuje se souhlasem OŠ KÚ předškolní zařízení, základní školy, základní umělecké školy a školská zařízení. Zabezpečuje investiční výdaje a neinvestiční náklady, kromě mzdových prostředků pro zaměstnance, učebnic a školských pomůcek a potřeb

hrazených ze státního rozpočtu. Obec dále zabezpečuje stravování dětí navštěvujících předškolní zařízení a základní školy, které zřizuje. [8]

1.5.2 Působnost odborů školství KÚ

Odbory školství krajských úřadů řídí veškeré školství v rámci kraje, kromě vysokých škol, které jsou řízeny a financovány přímo ze SR. Z ekonomického hlediska se jedná zejména o přidělování finančních prostředků jednotlivým školám v kraji. Odbor školství KÚ zřizuje, zrušuje a finančně zabezpečuje základní školy, základní školy speciální, speciální základní školy při zdravotnických zařízeních, základní umělecké školy, školní zařízení pro výchovu mimo vyučování, zařízení školního stravování, školní zotavovací zařízení, zařízení výchovného poradenství (Pedagogicko psychologické poradny), střediska služeb školám a plavecké školy, střední školy, vyšší odborné školy, odborná učiliště a příslušná školská zařízení, jazykové školy, těsnopisný ústav, školní hospodářství, střediska praktického vyučování aj. [9]

Krajský úřad rozepisuje finanční prostředky, které obdrží prostřednictvím MŠMT ze SR, na činnost škol a školských zařízení, následně tyto finanční prostředky posílá těmto organizacím. Dále zajišťuje sumarizaci vyúčtování jednotlivých dotací a účetní závěrky právnických osob, které vykonávají činnost škol a školských zařízení zřizovaných územně samosprávnými celky ve svém správním obvodu. Krajský úřad také dle stanoveného postupu MŠMT zpracovává a vyhodnocuje rozbor hospodaření s finančními prostředky SR těchto organizací. [16]

1.6 Rozdělování prostředků pro regionální školství

Velmi důležité je zajistit, aby poskytované finanční prostředky co nejobektivněji odpovídaly podávaným nebo plánovaným výkonům v rámci stanovených kritérií. Finanční prostředky se poskytují podle počtu žáků a podle ceny poskytovaného vzdělání.

„V současném systému rozpočtování je rozpis finančních prostředků ve školství realizován tzv. normativní metodou, tj. podle průměrných neinvestičních výdajů připadajících na jednotku výkonu, tj. na jednoho žáka nebo studenta vzdělávaného, stravovaného nebo ubytovaného.“ [8, s. 263-264] Normativy se člení na republikové a krajské. Normativní rozpis má dva postupné kroky. Nejdříve je stanoven normativní počet pedagogických a nepedagogických pracovníků a následně těmto počtům odpovídající výše mzdových prostředků a stanovení normativního objemu ostatních neinvestičních výdajů.

Mezi základní normativní ukazatele patří:

V výkony: počet žáků, studentů, chovanců,

Np výkon připadající na 1 plný úvazek pedagogického pracovníka,

No výkon připadající na 1 plný úvazek ostatního pracovníka,

ONIV výše ostatních neinvestičních výdajů na jednoho žáka.

Rozhodující je hodnota normativu Np (normativ výkonů):

$$Np = \bar{Z} / (H/VP) \quad (1)$$

kde : \bar{Z} = průměrný počet žáků ve třídě

H = finančně zabezpečený průměrný počet hodin odučený týdně ve třídě

VP = průměrná míra vyučovací povinnosti pedagogů v hodinách za týden. [9]

Základním principem normativní metody v úrovni rozpisu z MŠMT na jednotlivé OŠ KÚ je stanovení republikových normativů.

„Finanční normativ je částka vyjádřená v Kč, která udává průměrný příspěvek státu na pokrytí nákladů spojených s příslušnou činností na jednoho žáka na určitém typu školy za jeden rok.“ [8, s. 285] Soubor normativů zahrnuje normativy neinvestičních výdajů, mzdové normativy a normativ příjmů. Normativy se rozlišují na republikové a krajské. Republikové normativy jsou stanoveny jako průměrné hodnoty celé republiky.

Pro rok 2014 byly MŠMT stanoveny republikové normativy škol a školských zařízení zřizovaných územními samosprávnými celky uvedené v následující tabulce. NIV jsou neinvestiční výdaje, MP mzdové prostředky, ONIV ostatní neinvestiční výdaje, Z zaměstnanci a KZÚV jsou krajská zařízení ústavní výchovy.

Tabulka 1: Republikové normativy pro rok 2014 (v Kč)

Věková kategorie	NIV	MP + odvody	ONIV celkem	Zaměstnanci
	Kč/žáka	Kč/žáka	Kč/žáka	Z/1000ž
3 - 5 let	39 235	38 735	500	127,612
6 – 14 let	50 423	49 338	1 085	129,591
15 – 18 let	58 313	57 243	1 070	144,429
19 – 21 let	49 755	49 055	700	127,612
KZÚV	239 179	236 679	2 500	693,459

Zdroj : dle [8]

Krajské normativy jsou upravené republikové normativy, které zohledňují podmínky jednotlivých škol a zařízení v příslušných okresech. Vyznačují se podrobnějším členěním. Krajské normativy stanovují odbory školství KÚ tzv. místním dohodovacím řízením, které probíhá mezi OŠ KÚ a řediteli škol a školských zařízení. Rozpis těchto prostředků provádí OŠ KÚ po dohodě se školskou radou nejméně z 80 % normativně při respektování zásad průhlednosti tohoto rozpisu. [8]

Místní normativy slouží k zohlednění rozdílů mezi kraji a regiony, např. různé klimatické podmínky, ekonomická vyspělost oblasti, poloha okresu vůči centru, komunikační dostupnost, nabídka vzdělávacích možností apod., ale také rozdíly mezi školami, např. celkový počet žáků ve škole, stavební vybavenost a stáří školy, velikost jednotlivých tříd podle počtu zapsaných žáků v příslušných ročnících, lokalizace školy apod. [9]

1.7 Propočet normativů

Propočet normativů je poměrně složitý. Výše normativů pro jednotlivé typy škol je stanovena podle příslušných učebních plánů, vyhlášky určující maximální počet žáků ve třídě, počtu vyučovacích hodin, u kterých se dělí třídy apod.

Republikové normativy se skládají z jednotlivých dílčích normativů. Znamená to, že např. rozpočet základní školy s mateřskou školou a školní jídelnou se skládá z příslušné částky na předškolní a školní vzdělávání a stravování. Přitom se nezohledňuje povaha zřizovatele (není rozdíl mezi normativy pro žáky státních a soukromých škol).

Provozní (neinvestiční) výdaje se člení na výdaje provozní a mzdové. Mzdové výdaje se dále dělí na mzdové prostředky, které jsou vypláceny pracovníkům na základě uzavřené pracovní smlouvy a na ostatní osobní náklady, které jsou vypláceny pracovníkům na základě uzavřené dohody o provedení práce. [9]

Mzdové výdaje jsou tvořeny mzdovými prostředky a odvody z mezd. Mzdové prostředky se rozdělují na prostředky na platy a ostatní platy za provedené práce (vyplácené na základě uzavřených dohod). Mezi mzdové výdaje patří také odvody zdravotního a sociálního pojištění (35 % z vyplacených mezd) a příděl do FKSP (1 % z vyplacených mezd).

Z hlediska financování jsou aktivity ve školách a školských zařízeních rozděleny do dvou kategorií: započítané a nezapočítané. Započítané aktivity zahrnují vzdělávání v základních a středních školách, dále vzdělávací aktivity speciálních škol, dětských domovů apod. Mezi nezapočítané se počítají aktivity, které mají charakter sociálních dávek (např. školní stravování), případně určité nadstavby, např. činnost domovů dětí a mládeže. Dále mezi ně lze

zařadit ubytování ve školních zařízeních, školní družiny, školy v přírodě a sportovní třídy škol. [8]

„OŠ KÚ rozepisují finanční prostředky pro školy a školská zařízení a jejich započítané aktivity podle místních normativů, přičemž republikové normativy představují závazný minimální příděl prostředků pro příslušné školy.“ [9, s. 50]

Pro nezapočítané aktivity má OŠ KÚ vytvořeny tzv. orientační ceny jednotlivých druhů aktivit na jednoho žáka. U všech normativů je zvlášť uvedena částka na mzdy, protože ta je závazným ukazatelem SR. Část rozpočtových prostředků se vyčleňuje na havárie. Při celkovém finančním zajišťování aktivit musí být přednostně zajištěny aktivity započítané. Teprve zbylé prostředky lze použít na zajištění nezapočítaných aktivit. Před sestavením finančního plánu proto musí mít Školský úřad a školy k dispozici přehled finančního výnosu jednotlivých aktivit s návrhem pořadí jejich finančního zajištění.

OŠ KÚ předepíše středním školám příjmy, které musí dosáhnout od jiných hospodářských subjektů či jednotlivců (např. za pronájem tělocvičny nebo za stravování „cizích“ osob aj.) za 1 rok na 1 žáka. Většina škol však hospodaří jako příspěvkové organizace a vytvořené příjmy tak mohou být použity pro zlepšení svého hospodaření.

Volné prostředky tvoří asi 1 % NIV a rozepisují se normativně školských úřadům v rámci schváleného rozpočtu v poměru k objemu normativních neinvestičních výdajů příslušných školských úřadů. Školské úřady použijí tyto prostředky například na:

- financování aktivit, pro které je nutný zvláštní režim financování,
- financování požadavků vzniklých v dohodovacím řízení, které nelze vyřešit z normativních prostředků,
- odstranění havarijních stavů budov škol a zařízení zřizovaných MŠMT a školskými úřady,
- řešení odlišností financování nákladů speciálního školství,
- financování provozu nově vytvořených kapacit,
- hrazení vyšších nákladů přípravných tříd pro rómské děti aj.

V dohodovacím řízení OŠ KÚ rozepisuje rozpočet pro všechny školské organizace bez ohledu na to, zda mají či nemají právní subjektivitu. Rozpis rozpočtu včetně dohodovacího řízení je proveden OŠ KÚ do 30 dnů po obdržení rozpočtu od MŠMT. Stanovený rozpis rozpočtu je pro všechny organizace závazný. Krajský úřad vypracuje místní

normativy, které zohledňují místní podmínky a priority, přičemž ale republikové normativy jsou pro KÚ závazné. [8]

1.8 Samostatná působnost obcí

Jak se uvádí v Zákonu o obcích, „*obec v samostatné působnosti ve svém územním obvodu dále pečuje v souladu s místními předpoklady a s místními zvyklostmi o vytváření podmínek pro rozvoj sociální péče a pro uspokojování potřeb svých občanů.*“ [13, § 35, odst. 2] Jedná se například o uspokojování potřeby bydlení, ochrany a rozvoje zdraví, dopravy a spojů, potřeby informací, výchovy a vzdělávání, celkového kulturního rozvoje a ochrany veřejného pořádku. [13]

Z výše uvedeného vyplývají i výdaje financované v rámci samostatné působnosti obcí na školství, např. provoz a údržba budov mateřských a základních škol. Odpovědnost za základní školství je sdílena s ústřední vládou, která odpovídá za platy učitelů a příspěvků na sociální a zdravotní pojištění, učebnice a některé školní potřeby. Obce mohou zakládat a rušit školy na základě schválení krajem. Odpovědnost za provoz a kapitálové výdaje na obnovu a opravy škol je na obcích, ale v praxi jim státní rozpočet poskytuje účelové i neúčelové dotace, provozní i investiční. Do roku 2013 obdržela automaticky každá obec, která byla zřizovatelem školy na svém území, částečnou dotaci na žáka, která byla součástí souhrnného dotačního vztahu se SR. Od roku 2013 byla tato dotace zrušena. O ostatní dotace na školství musí obce žádat příslušné úřady a instituce, které je pro dané období vypisují. Záleží tak na každé obci, jaké dotace získá. [10]

1.9 Příspěvkové organizace

Jak je uvedeno v Zákoně č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, územní samosprávný celek může ve své pravomoci k plnění svých úkolů, zejména k hospodářskému využívání svého majetku a k zabezpečení veřejně prospěšných činností kromě jiných zřizovat příspěvkové organizace jako právnické osoby, které zpravidla ve své činnosti nevytvářejí zisk, nebo školské právnické osoby. [14]

Územní samosprávný celek zřizuje příspěvkové organizace (dále jen PO) pro takové činnosti ve své působnosti, které jsou zpravidla neziskové a jejichž rozsah, struktura a složitost vyžadují samostatnou právní subjektivitu.

Zřizovatel vydá o vzniku PO zřizovací listinu, která musí obsahovat úplný název zřizovatele, je-li jím obec, uvede se také její zařazení do okresu, název, sídlo PO a její identifikační číslo osoby poskytnuté správcem základního registru osob. Název musí

vylučovat možnost záměny s názvy jiných PO. Dále se zde uvádí vymezení hlavního účelu a tomu odpovídajícího předmětu činnosti, označení statutárních orgánů a způsob, jakým vystupují jménem organizace, vymezení majetku ve vlastnictví zřizovatele, které se PO předává k hospodaření (dále jen „svěřený majetek“), vymezení práv, která organizaci umožní, aby se svěřeným majetkem mohla plnit hlavní účel, k němuž byla zřízena. Zřizovací listina musí obsahovat práva a povinnosti spojené s jeho efektivním a ekonomicky účelným využitím, s péčí o jeho ochranu a rozvoj, podmínky pro jeho případnou další investiční výstavbu a podobně. Také se zde uvádí okruhy doplňkové činnosti navazující na hlavní účel PO, kterou jí zřizovatel povolil. Tato činnost nesmí narušovat plnění hlavního účelu organizace a sleduje se odděleně. Nedílnou součástí zřizovací listiny je vymezení doby, na kterou je organizace zřízena. [5]

PO hospodaří se svěřeným majetkem v rozsahu stanoveném zřizovací listinou. Nabývá majetek pro svého zřizovatele, nestanoví-li tento zákon jinak. Do svého vlastnictví může PO nabýt pouze majetek potřebný k výkonu činnosti, pro kterou byla zřízena a to bezúplatným převodem od svého zřizovatele, darem nebo děděním s předchozím písemným souhlasem zřizovatele, nebo jiným způsobem na základě rozhodnutí zřizovatele.

Ke vzniku, rozdělení, sloučení, splynutí nebo zrušení PO dochází dnem určeným zřizovatelem v rozhodnutí, jímž také určí, v jakém rozsahu přechází její majetek, práva a závazky na nové anebo přejímající organizace. Rozhodne-li zřizovatel o zrušení organizace, přechází uplynutím dne uvedeného v jeho rozhodnutí o zrušení její majetek, práva a závazky na zřizovatele. [14]

Obec je povinna zveřejnit informaci o zřízení PO a znění zřizovací listiny v Ústředním věstníku ČR, stejně jako informaci o zrušení PO nebo o sloučení zřizovaných PO. Oznámení je zřizovatel povinen podat do 15 dnů ode dne, kdy k uvedené skutečnosti došlo. [5]

Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů také upravuje jejich hospodaření.

„Příspěvková organizace hospodaří s peněžními prostředky získanými vlastní činností a s peněžními prostředky přijatými z rozpočtu svého zřizovatele. Dále hospodaří s prostředky svých fondů, s peněžními dary od fyzických a právnických osob, včetně peněžních prostředků poskytnutých z Národního fondu a ze zahraničí.“ [14, § 28, odst. 1] Příspěvek na provoz poskytuje zřizovatel své PO zpravidla v návaznosti na výkony nebo dle jejich potřeb. Pokud PO vytváří ve své doplňkové činnosti zisk, může jej použít ve prospěch své hlavní činnosti, zřizovatel může organizaci povolit jiné využití tohoto zdroje.

„Příspěvkové organizaci může její zřizovatel uložit odvod do svého rozpočtu, jestliže:

- její plánované výnosy překračují její plánované náklady, a to jako závazný ukazatel rozpočtu
- její investiční zdroje jsou větší, než je jejich potřeba užití, podle rozhodnutí zřizovatele, nebo
- porušila rozpočtovou kázeň.“ [14, odst. 6]

PO se dopustí porušení rozpočtové kázně tím, že:

- použije finanční prostředky, které obdrží z rozpočtu svého zřizovatele, v rozporu se stanoveným účelem,
- převede do svého peněžního fondu více finančních prostředků, než stanoví tento zákon nebo než rozhodl zřizovatel,
- použije prostředky svého peněžního fondu na jiný účel nebo v jiné výši, než stanoví tento zákon nebo jiný právní předpis,
- použije své provozní prostředky na účel, na který měly být použity prostředky jejího peněžního fondu
- překročí stanoven objem prostředků na platy, pokud toto překročení do 31. prosince nepokryla ze svého fondu odměn. [14]

Za porušení rozpočtové kázně uloží zřizovatel PO odvod do svého rozpočtu ve výši neoprávněně použitých prostředků. Zřizovatel může z důvodu zamezení tvrdosti snížit nebo promítnout odvod za porušení rozpočtové kázně, a to na základě písemné žádosti PO podané do 1 roku od uložení odvodu.

PO tvoří rezervní fond, fond investic, fond odměn a fond kulturních a sociálních potřeb. Zůstatky peněžních fondů se po skončení roku převádějí do následujícího roku.

Rezervní fond je tvořen ze zlepšeného výsledku hospodaření PO, a to na základě schválení jeho výše zřizovatelem po skončení roku, sníženého o případné převody do fondu odměn. Zlepšeného výsledku hospodaření PO dosáhne tehdy, jestliže skutečné výnosy jejího hospodaření jsou větší než její provozní náklady. Rozdělení zlepšeného výsledku hospodaření do rezervního fondu a do fondu odměn schvaluje zřizovatel. Zdrojem rezervního fondu mohou být také peněžní dary, nespotřebované dotace z rozpočtu Evropské unie, nebo prostředky z finančního mechanismu Evropského hospodářského prostoru, Norska a programu švýcarsko-české spolupráce.

Rezervní fond, s výjimkou účelově určených peněžních darů a prostředků z rozpočtu Evropské unie nebo prostředků z finančního mechanismu Evropského hospodářského prostoru, Norska a programu švýcarsko-české spolupráce, může být použit PO k dalšímu rozvoji její činnosti, k časovému překlenutí dočasného nesouladu mezi výnosy a náklady,

k úhradě případných sankcí uložených za porušení rozpočtové kázně a k úhradě své ztráty za předchozí léta. Účelově určené peněžní dary mohou být použity pouze v souladu s jejich určením. Zřizovatel může dát PO souhlas k tomu, aby část svého rezervního fondu použila k posílení svého fondu investic. [5]

Fond investic se používá k financování investičních potřeb PO. Jeho zdrojem jsou peněžní prostředky ve výši odpisů dlouhodobého majetku, investiční příspěvek z rozpočtu zřizovatele, investiční dotace ze státních fondů a jiných veřejných rozpočtů, peněžní dary a příspěvky od jiných subjektů, jsou-li určené k investičním účelům, příjmy z prodeje dlouhodobého hmotného majetku ve vlastnictví PO a převody z rezervního fondu ve výši povolené zřizovatelem. Výše odpisů musí být stanovena zřizovatelem v odpisovém plánu. [14]

Dále může PO vytvářet fond odměn. Je tvořen ze zlepšeného výsledku hospodaření PO a peněžními dary účelově určenými na platy. Převod peněžních prostředků do fondu odměn schvaluje zřizovatel. Z fondu odměn se hradí odměny zaměstnancům. Přednostně se z něj hradí překročení stanoveného objemu prostředků na platy.

Posledním tvořeným fondem je fond kulturních a sociálních potřeb, který je tvořen základním přidělem na vrub nákladů PO z ročního objemu nákladů na platy a náhrady platů. Základní přiděl se naplňuje zálohově podle schváleného rozpočtu tohoto fondu. Vyúčtování skutečné výše základního přidělu se provádí v rámci účetní závěrky. Tento fond je tvořen k zabezpečování kulturních, sociálních a dalších potřeb zaměstnanců v pracovním poměru, žáků středních odborných učilišť a učilišť a ostatních osob, které jsou uvedeny v Zákoně č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Další příjmy, výši tvorby a hospodaření s tímto fondem stanoví Ministerstvo financí vyhláškou.

Závodní stravování je zabezpečováno příspěvkovou organizací ve vlastních zařízeních závodního stravování, nebo prostřednictvím jiné právnické, nebo fyzické osoby. PO může v souladu s kolektivní smlouvou zajistit závodní stravování ve vlastních stravovacích zařízeních též důchodcům, kteří v ní pracovali při odchodu do důchodu, a zaměstnancům pracujícím u PO na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr. Náklady na stravování a jejich úhradu upraví Ministerstvo financí vyhláškou. [14]

Přestože má PO právní subjektivitu, některé úkony může uskutečnit pouze s předchozím písemným souhlasem svého zřizovatele. Jedná se o uzavírání smluv o půjčce nebo úvěru, pořízování věcí nákupem na splátky, nebo smlouvou o nájmu s právem koupě, ručení za závazky svého zřizovatele a jiných subjektů, které její zřizovatel také zřídil, nebo založil a o přijímání cenných papírů jako protihodnotu za své pohledávky vůči jiným subjektům.

PO nesmí nakupovat akcie a jiné cenné papíry a poskytovat dary jiným subjektům, s výjimkou darů poskytovaných v souladu s předpisy o použití fondu kulturních a sociálních potřeb. [5]

1.10 Rozpočtová soustava

Jak vyplývá z výše uvedeného, hospodaření příspěvkové organizace je úzce spjato s rozpočtem jejího zřizovatele.

Vedle legislativních předpokladů je nutné pro fungování územní samosprávy vytvořit i ekonomické předpoklady, tzn. umožnit jí hospodařit se svým majetkem, získávat vlastní finanční zdroje a hospodařit podle vlastního rozpočtu. [10]

Rozsah rozpočtové soustavy, která v každém státě tvoří součást finančního systému, je závislý na politickém a územním uspořádání státu, na velikosti veřejného sektoru a na tradicích dané země.

„Rozpočtovou soustavou rozumíme soustavu veřejných rozpočtů (včetně rozpočtových vztahů fungujících uvnitř této soustavy) a institucí, které zabezpečují tvorbu, rozdělování, užití a kontrolu toků jednotlivých okruhů finančních prostředků v rámci této soustavy.“ [2, s. 165]

Do rozpočtové soustavy patří soustava veřejných rozpočtů, tzn. státní rozpočet na ústřední vládní úrovni a decentralizované rozpočty na nižších vládních úrovních včetně územní samosprávy. V ČR se jedná o rozpočty obcí a rozpočty krajů. Dále to je soustava mimorozpočtových fondů, zpravidla účelových, využívaných na centrální i decentralizované vládní úrovni a konečně i rozpočty veřejnoprávních (vládních) neziskových organizací, v ČR např. příspěvkových organizací zřizovaných státem a územní samosprávou, nebo veřejnoprávních podniků ve veřejném sektoru. Rozpočty se vytvářejí a používají povinně. Státní rozpočet je nejdůležitější a má povahu zákona. [8]

Veřejné rozpočty se sestavují na jedno rozpočtové období, které je shodné pro celou rozpočtovou soustavu a ve většině zemí je shodné s kalendářním rokem.

Rozpočet je základním nástrojem hospodaření obce. Je charakterizován současně jako decentralizovaný peněžní fond, bilance, finanční plán a nástroj prosazování cílů obecní a regionální politiky. [7] [10]

„Veřejný rozpočet jako peněžní fond je vytvářen, rozdělován a používán primárně na principu nenávratnosti, neekvivalence a nedobrovolnosti (tím se odlišují veřejné finance od ostatních článků finanční soustavy).“ [8, s. 181]

Z účetního hlediska je veřejný rozpočet bilance, která bilancuje běžné a kapitálové příjmy a výdaje. Rozhodující část rozpočtu tvoří běžné, každoročně se opakující příjmy a běžné, každoročně se opakující výdaje, z nichž stále větší podíl představují obligatorní výdaje (neboli zákonné, jinak také mandatorní), na jejichž financování je potřebné získat dostačující a v čase stabilní veřejné příjmy. Obligatorní výdaje jsou např. dávky sociální zabezpečení, podpora v nezaměstnanosti apod., výdaje vyplývající ze smluvních závazků a také tzv. kvazimandatorní výdaje, mezi něž patří například mzdy státních zaměstnanců. [8] Běžný rozpočet by měl být z dlouhodobého hlediska vyrovnaný, resp. přebytkový. Kapitálový rozpočet obsahuje běžně se neopakující jednorázové příjmy a běžně se neopakující jednorázové výdaje. Veškeré příjmy i výdaje rozpočtu jsou zaznamenávány a sledovány pomocí rozpočtové skladby.

Rozpočet je vyrovnaný, jestliže se příjmy rovnají výdajům, nebo přebytkový, jsou-li příjmy větší než výdaje, nebo schodkový, jsou-li příjmy menší než výdaje.

Veřejný rozpočet je nástrojem veřejné politiky, u státního rozpočtu nástrojem rozpočtové a fiskální politiky státu, kdy stát cíleně využívá příjmy SR, výdaje SR a rozpočtové saldo k ovlivňování chodu ekonomiky, hospodářského růstu a zaměstnanosti.

Rozpočty obcí i krajů jsou nástrojem koncepce sociálního a ekonomického rozvoje daného území, nástrojem prosazování vlastního poslání územní samosprávy, nástrojem prosazování lokálních, resp. regionálních zájmů a preference obyvatelstva, které žije na daném území. Územní rozpočty se stávají významným nástrojem ovlivňujícím dlouhodobý ekonomický potenciál daného území, jsou důležitým nástrojem realizace záměrů regionální politiky. Je nástrojem financování potřeb v oblasti zabezpečování různých veřejných služeb a statků. [8]

1.11 Příjmy obcí

Rozpočty obcí obsahují všechny plánované příjmy i výdaje obcí pro příslušné rozpočtové období. Z hlediska druhového třídění se položky rozpočtu dělí na příjmy, výdaje a financování. K realizaci všech výdajů obcí slouží příjmy obcí, tedy jsou velmi důležité i k financování školství. Z hlediska návratnosti se dělí na nenávratné a návratné. Nenávratné příjmy se dále člení na daňové příjmy, nedaňové příjmy, kapitálové příjmy a přijaté transfery. Mezi návratné příjmy patří úvěry a půjčky. Výdaje obcí se dělí podle různých hledisek. Z hlediska plánování na plánované a neplánované, podle alokačního hlediska na běžné

a kapitálové, z odvětvového hlediska se člení podle odvětví, kterého se týkají. Výdaje na základní školství se v rozpočtu obcí nachází v paragrafu 3113 – základní školství.

V následující části se tato bakalářská práce zabývá pouze daňovými příjmy obcí. Jejich konkrétní výše závisí na znění Zákona o rozpočtovém určení daní (dále jen RUD) a Vyhlášky o podílu jednotlivých obcí na stanovených procentních částech celostátního hrubého výnosu daně z přidané hodnoty a daní z příjmů, platných pro daný rok.

Daňové příjmy tvoří hlavní podíl v příjmech rozpočtů obcí. Jsou jedním z nejdůležitějších zdrojů financování. Mají charakter nenávratných, pravidelně se opakujících plateb. [8] Podle rozpočtové skladby se dělí na daně z příjmů, zisku a kapitálových výnosů, daně ze zboží a služeb v tuzemsku, daně a poplatky z vybraných činností a služeb, majetkové daně a ostatní daňové příjmy. [12]

Daňové příjmy jsou tvořeny sdílenými a svěřenými typy daní. Sdílené daně představují jejich významnější část.

Stát i územní samosprávy mají u sdílených daní stejnou daňovou základnu, konstrukce daně je stanovena celostátně a obce nemají možnost ji ovlivnit. Na základě Zákona o RUD je předem stanovený procentní podíl územně samosprávných celků na celostátně vybíraných daních, který je jejich příjmem.

V případě svěřených daní je na základě Zákona o RUD určeno, které daně vybírané celostátně plynou do rozpočtu obcí. Výběr i správa daně je prováděna centrálně. Daňový základ a sazby daní mohou obce ovlivnit jen málo anebo vůbec. Typickým příkladem je daň z nemovitostí. Její celý výnos je příjmem rozpočtu obce. Výše této daně je stanovena Zákonem č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitosti, ve znění pozdějších předpisů, a Zákonem č. 340/2013 Sb., o dani z nabytí nemovitých věcí, ve znění pozdějších předpisů. Obec však může její výši usnesením zastupitelstva obce pomocí zákonem stanovených místních koeficientů ovlivnit. [10]

1.11.1 Rozpočtové určení daní

Do konce roku 1992 byly obce v plném rozsahu napojeny na státní rozpočet a fungovaly jako rozpočtové organizace. V tomto roce byl přijat Zákon č. 212/1992 Sb. o soustavě daní, ve znění pozdějších předpisů, který přinesl zásadní změnu - vznikla daňová reforma platná od 1. 1. 1993. Vedle příjmů z vlastní činnosti byly obcím jako hlavní zdroj jejich financování přiznány i vlastní daňové příjmy. Systém, který se v současnosti nazývá rozpočtové určení daní (RUD), se postupem času měnil. [6]

RUD v letech 1993 - 2000

Jak je výše uvedeno, od roku 1993 došlo k zásadním změnám ve financování veřejných rozpočtů. Na některých daních se začal podílet jak státní rozpočet, tak obce a okresní úřady. Obce v tomto období se podílely na daních následovně:

- Daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti – 30 % z celookresního výnosu, z toho dvě třetiny byly podle počtu obyvatel, jedna třetina podle plátcovy pokladny
- Daň z příjmů fyzických osob ze samostatně výdělečné činnosti – 100 % dle trvalého bydliště podnikatele
- Daň z nemovitostí – 100 % podle polohy nemovitostí
- Daň z příjmů právnických osob – 20 % z celostátního výnosu (podle počtu obyvatel obce k celkovému počtu obyvatel státu)
- Daň z příjmů právnických osob – 100 % v případě, kdy je poplatníkem sama obec.

Tento způsob přerozdělení daní vedl ke značným rozdílům v daňových příjmech obcí. Byly znevýhodněny zejména malé obce, které na svém území neměly sídlo plátcovy pokladny. U daně z příjmů ze závislé činnosti měla velký vliv rostoucí míra nezaměstnanosti, zejména v některých okresech a regionech. [10]

RUD v letech 2001 - 2007

Cílem novely o rozpočtovém určení daní v tomto období bylo odstranění příčin nerovnoměrných příjmů obcí, nestability příjmů obcí a také zahrnutí nově vzniklých krajů.

Výlučnými daňovými příjmy zůstaly i nadále daň z nemovitostí a daň z příjmů právnických osob za obce. Kromě nich také obce obdržely 30 % výnosu záloh daně z příjmů fyzických osob ze samostatné výdělečné činnosti.

Obcím připadlo 20,57 % z celostátního výnosu těchto sdílených daní: daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti, daň z příjmů fyzických osob samostatně výdělečně činných (ze 70 % celostátního výnosu), daň z příjmů fyzických osob vybíraná srážkou, daň z příjmů právnických osob, pokud nejsou poplatníkem samy obce a nově zavedený podíl obcí na celostátním výnosu daně z přidané hodnoty.

Novela zákona z roku 2002 zahrнула do RUD navíc také financování krajů. Okruh sdílených daní zůstal stejný, pouze se snížil sdílený podíl daně z příjmů fyzických osob ze samostatné výdělečné činnosti na 60 %. Nově byl zaveden 1,5 % podíl z celorepublikového výnosu daně z příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků. [10]

RUD v letech 2008 – 2012

Dopady změn vyplývající ze zákona o stabilizaci veřejných rozpočtů, ze změn daňových zákonů a významný propad daňových příjmů malých obcí vedly k přijetí nového Zákona č. 377/2007 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o RUD), s účinností od 1. ledna 2008. Cílem novely bylo odstranění nerovnoměrného rozdělení daňového výnosu na obyvatele mezi jednotlivými obcemi.

Došlo ke zvýšení podílu obcí na sdílených daních na 21,4 %. Byla zavedena nová kritéria pro přerozdělování výnosu sdílených daní pro obce a to: kritérium rozlohy obce, kritérium prostého počtu obyvatel (váha 3 %) a kritérium přepočteného počtu obyvatel (váha 94 %). Dále došlo ke snížení počtu velikostních kategorií obcí ze 14 na 4. [10]

RUD od roku 2013

Od 1. 1. 2013 vstoupila v platnost novela Zákona č. 243/2000 Sb. o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní). I v tomto období zůstaly výlučnými daňovými příjmy obcí daň z nemovitosti a daň z příjmů právnických osob v případech, kdy poplatníkem je příslušná obec.

Vzrostl podíl obcí z celostátních výnosů sdílených daní. V případě daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti vzrostl na 22,87 %. U ostatní sdílených daní, tzn. u daně z přidané hodnoty, daně z příjmů fyzických osob vybírané srážkou, daně z příjmů právnických osob na 23,58 % z celostátního výnosu těchto daní. Dále stoupl podíl obcí na 23,58 % z 60 % celostátního výnosu daně z příjmů fyzických osob. Obce také obdržely od tohoto roku 30 % z výnosu záloh na daň z příjmů fyzických osob, které měly na území obce trvalé bydliště. Poslední sdílenou daní je podíl na 1,5 % celostátním výnosu daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků, odváděné zaměstnavatelem jako plátcem daně z příjmů.

Procento, kterým se obce (mimo Prahy, Plzně, Ostravy a Brna) podílely na procentní části celostátního výnosu daní, se vypočetlo jako součet výměry katastrálního území (maximálně 10 ha na 1 obyvatele), násobeného koeficientem 3 %, poměru počtu obyvatel obce k počtu obyvatel všech obcí, násobeného koeficientem 10 %, poměru počtu dětí a žáků navštěvujících školu v dané obce k počtu těchto dětí a žáků za všechny obce, vynásobeného koeficientem 7 % a poměru násobku postupných přechodů, vynásobeného koeficientem 80 %.

Nově zavedené kritérium s váhou 7 % - počet dětí a žáků navštěvujících školu zřizovanou obcí mělo vést ke zvýšení daňových příjmů obcí, které zřizují základní a mateřské školy. Současně došlo ke zrušení příspěvku na žáka, který byl obcím poskytován formou dotace z kapitoly Všeobecná pokladní správa. [15]

2 ANALÝZA ČASOVÝCH ŘAD

Časovou řadou se rozumí posloupnost věcně a prostorově srovnatelných dat, která jsou jednoznačně uspořádána z časového hlediska ve směru minulost - přítomnost. Analýzou časových řad se pak rozumí soubor metod, které slouží k popisu těchto řad (a případně k předvídání jejich budoucího chování). [3]

2.1 Typy časových řad

„Časové řady ekonomických ukazatelů se obvykle určitým způsobem člení. Nejde tu ale o pouhé definiční vymezení druhů časových řad, ale především o vyjádření rozdílností v obsahu sledovaných ukazatelů, jež je mnohdy provázáno i specifickými vlastnostmi. V důsledku toho je pak nutné volit diferencovaně i prostředky analýzy sloužící k porozumění mechanismu, kterým je vývoj sledovaného jevu utvářen.“ [3, s. 246]

Ekonomické časové řady se dělí podle sledovaného typu ukazatele na intervalové a okamžikové. Intervalové časové řady jsou řadami ukazatelů, jejichž hodnoty závisí na délce sledování. Typickými intervalovými ukazateli může být objem výroby, spotřeba surovin atd. Okamžikové časové řady jsou řadami ukazatelů, jejichž hodnoty se vztahují k jistým časovým okamžikům. Nezávisí tedy na délce časového intervalu sledování, ale na daném okamžiku. Příkladem může být počet žáků určité školy k 1. 9. daného roku. [1]

Podle periodicity sledování údajů v časových řadách se dělí na časové řady dlouhodobé a na časové řady krátkodobé. Podle druhu sledovaných ukazatelů na časové řady primárních (prvotních) ukazatelů a na časové řady sekundárních (odvozených) charakteristik. Podle způsobů vyjádření údajů na časové řady naturálních ukazatelů a na časové řady peněžních ukazatelů. [3]

Před použitím údajů k analýze případně k prognóze v časové řadě, je třeba se přesvědčit, zda jednotlivé údaje jsou skutečně srovnatelné z věcného, prostorového a časového hlediska. [3]

2.2 Modelování časových řad

Základním výchozím principem modelování časových řad je jednorozměrný model

$$y_t = f(t, \varepsilon_t), \quad t = 1, 2, \dots, n \quad (2)$$

kde y_t je hodnota modelovaného ukazatele v čase t , $t = 1, 2, \dots, n$, ε_t je hodnota náhodné složky (poruchy) v čase t . K modelu typu (1) se v zásadě přistupuje trojím způsobem, které jsou popsány dále.

Klasický model, jako jeden z modelů, popisuje pouze formy pohybu, nikoliv poznání věcných příčin dynamiky časové řady. Tento model vychází z dekompozice řady na čtyři složky časového pohybu a to na složku trendovou (T_t), sezónní (S_t), cyklickou (C_t) a náhodnou (ε_t), přičemž vlastní tvar rozkladu může být dvojího typu:

buď aditivní, v němž

$$y = T_t + S_t + C_t + \varepsilon_t = Y_t + \varepsilon_t, \quad t = 1, 2, \dots, n, \quad (3)$$

kde Y_t se často označuje souhrnně jako teoretická složka ve tvaru $T_t + S_t + C_t$,

nebo multiplikativní, v němž

$$y_t = T_t S_t C_t \varepsilon_t, \quad t = 1, 2, \dots, n. \quad (4)$$

V praxi je možné uspokojivě vystačit s typem (2), navíc tvar (3) lze na tvar (2) snadno převést logaritmickou transformací.

Trendem se rozumí hlavní tendence dlouhodobého vývoje hodnot analyzovaného ukazatele v čase. Trend může být rostoucí, klesající nebo konstantní. Hodnoty ukazatele dané časové řady v průběhu sledovaného období přitom mohou kolísat kolem určité, v podstatě neměnné úrovně.

„Sezónní složka je pravidelně se opakující odchylka od trendové složky, vyskytující se u časových řad údajů s periodicitou kratší než jeden rok nebo rovnou právě jednomu roku.“ [3, s. 255] K tomuto kolísání může docházet z různých důvodů, např. v důsledku přímého působení sluneční soustavy na Zemi, tj. vlivem změn jednotlivých ročních období (zvýšená spotřeba nápojů v horkém letním období), dále vlivem různé délky měsíčního nebo pracovního cyklu, nebo také vlivem různých společenských zvyklostí (výplata mezd a nákupy v maloobchodu vždy v určitou dobu apod.).

Cyklickou složkou se rozumí kolísání okolo trendu v důsledku dlouhodobého cyklického vývoje s délkou vlny delší než jeden rok. Toto kolísání může mít neznámou periodu a jiné příčiny než ekonomický cyklus. V této souvislosti se mluví např. o cyklech demografických, inovačních apod.

„Náhodná složka je taková veličina, kterou nelze popsat žádnou funkcí času. Je to složka, která zbývá po vyloučení trendu, sezónní a cyklické složky. V ideálním případě lze počítat

s tím, že jejím zdrojem jsou drobné a v jednotlivostech nepostižitelné příčiny, které jsou vzájemně nezávislé.“ [3, s. 255]

2.3 Trendové funkce

Jedním z nejdůležitějších úkolů analýzy časových řad je popis tendence vývoje těchto analyzovaných řad. Literatura uvádí velké množství trendových funkcí, od jednoduchých, pro které je charakteristické, že zpravidla nemají asymptotu a jejich růst tedy není ničím omezen, až po složité, které nemají jednoduchý průběh a nemají ani metody odhadu parametrů. Je pro ně charakteristické, že mají asymptotu. Lépe modelují ekonomickou realitu a jsou vhodné k modelování vývoje jevů.

Nejužívanější metodou odhadu parametrů trendových funkcí je metoda nejmenších čtverců. Používá se v případě, že zvolená trendová funkce je lineární v parametrech. Vyznačuje se řadou výhod, minimalizuje rozptyl reziduální složky, je jednoduchá, numericky snadná a navazuje na některá kritéria výběru vhodného modelu trendu, která jsou založena na součtu čtverců reziduí. [3]

Obecně lze říci, že se využívají tyto trendové funkce:

Lineární trend - je nejčastěji používaným typem trendové funkce. Může se použít vždy, když je třeba alespoň orientačně určit základní směr vývoje analyzované časové řady. V určitém omezeném časovém intervalu může sloužit jako vhodná aproximace jiných trendových funkcí. Lineární trend čili trendovou přímkou vyjádříme ve tvaru $T_t = \beta_0 + \beta_1 t$, kde β_0 a β_1 jsou neznámé parametry a $t = 1, 2, \dots, n$ je časová proměnná.

Parabolický trend - má podobu $T_t = \beta_0 + \beta_1 t + \beta_2 t^2$, kde β_0 , β_1 a β_2 jsou neznámé parametry a $t = 1, 2, \dots, n$ je časová proměnná. Jde o poměrně často používaný typ trendové funkce. Protože je to trendová funkce lineární z hlediska parametrů, použije se k odhadu parametrů metoda nejmenších čtverců.

Exponenciální trend lze zapsat ve tvaru $T_t = \beta_0 \beta_1^t$, kde β_0 a β_1 jsou neznámé parametry tohoto trendu a $t = 1, 2, \dots, n$ je časová proměnná. Tato funkce není z hlediska parametrů lineární, ale dá se převést na lineární – o metodách vybraných bodů, částečných součtů a dílčích průměrů hovoříme v případě nelineárních funkcí jako Gompertzova křivka, modifikovaná exponenciální či logistická. [3]

2.4 Regresní analýza

Regresní funkce vychází z analýzy časových řad a slouží k předpovědi hodnot, kterých nabude jedna náhodná veličina, když známe hodnotu druhé náhodné veličiny. Protože Y je náhodná veličina, nemusí vždy při dané hodnoty x náhodné veličiny X nabýt hodnoty $E(Y/x)$, ale bude nabývat hodnoty rozptýlené okolo ní. Hlavním úkolem regresní analýzy je zjištění tvaru stochastické závislosti a parametrů regresní funkce. [4]

Při určování regresních funkcí je nutné nejprve vyřešit problém, jak zvolit typ regresní funkce, který nejlépe vystihuje danou závislost. Tento problém patří mezi nejdůležitější úkoly regresní analýzy, neboť na správnosti volby regresní funkce závisí úspěšnost prováděných odhadů. „*Základem při rozhodování o vhodném typu regresní funkce by měla být věcně ekonomická kritéria, tj. regresní funkce by měla být zvolena na základě věcného rozboru analýzy vztahů mezi veličinami, přičemž by základem rozhodnutí měla být existující ekonomická teorie.*“ [3, s. 180] Tato teorie se používá k rozhodnutí, které nezávisle proměnné je třeba zvolit pro analýzu dané závisle proměnné, a zároveň jaké možné typy regresních funkcí pro modelování dané závislosti přicházejí v úvahu. Při věcné analýze lze v některých případech dobře posoudit, zda se jedná o funkci rostoucí či klesající, jaký je smysl zakřivení, zda se jedná o funkci nekonečně rostoucí, nebo naopak o funkci s růstem ke konečné limitě. Pokud nelze jednoznačně stanovit vhodný typ regresní funkce na základě věcně ekonomických kritérií, používá se empirický způsob volby. Jeho základní metodou je grafická metoda, kdy průběh závislosti je znázorněn ve formě bodového diagramu. Podle charakteristického průběhu bodového grafu se stanoví, jaký typ konkrétní regresní funkce (přímka, parabola, logaritmická funkce apod.) je pro popis sledované závislosti nejvhodnější. [3]

3 OBEC RASOŠKY

Obec Rasošky je obec, která se rozkládá na výměře 550 ha, v nadmořské výšce 262 m n. m. Katastrální území obce Rasošky se skládá ze dvou částí, z katastrálního území Rasošky a katastrálního území Dolní Ples též zvaný Vodní Ples.

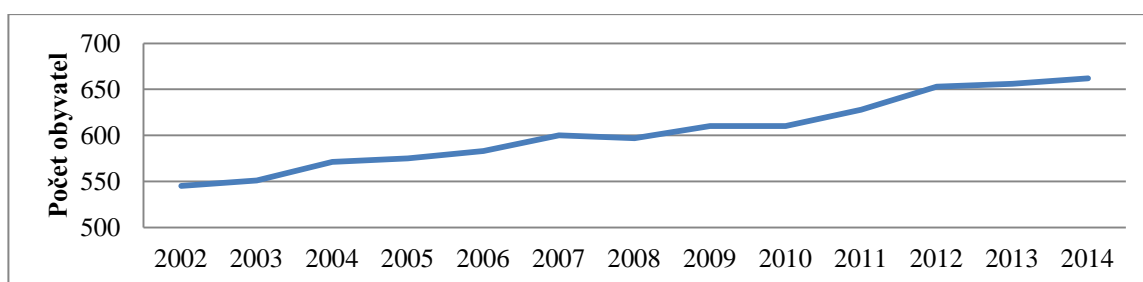
Nachází se 5 km od Jaroměře v okrese Náchod v Královéhradeckém kraji. K 31. 12. 2014 zde žilo 662 obyvatel. Je to obec III. typu, tzn., že vykonává základní rozsah přenesené působnosti. Obec s pověřeným obecním úřadem a obec s rozšířenou působností pro občany žijící v obci Rasošky je Město Jaroměř. [17]

Blízko obce se nachází starý vojenský hřbitov s empírovými náhrobky z let 1820 – 1840 a turisty často navštěvovaná Pevnost Josefov. Její výstavba začala již v roce 1780. Stavbu navrhnul francouzský inženýr Claude Benoit Chevalier de St. Luis Duhamel de Querlonde. Celý komplex byl dokončen již v roce 1787 a tak mohl začít plnit svoji úlohu – bránit severní hranice rakouské říše proti Pruskému království. Pevnostní město také bylo obrovskou zbojnicí, skladištěm střelného prachu, zásob jídla a v neposlední řadě poskytovalo bezpečné ubytování vojákům i civilistům. [19]

Se jménem lesa „Rossošky“ se shledáváme v církevních listinách již v roce 1546. Samotná obec však začala vznikat v roce 1781 na místě, kde stával již zmíněný les Rossošky. Její počátek je spojen se stavbou pevnosti v Josefově, tehdy zvaném Ples. Tehdejší obyvatelé Plesu se museli vystěhovat a byla jim prodána půda ke stavbě nových domů v oblasti obce Rasošky s osadou Dolní Ples, dříve zvaný Wasserples. [18]

3.1 Demografický vývoj

Počet obyvatel obce Rasošky k 1. 1. 2013 je dle geografických údajů ČSÚ 656. Vývoj počtu obyvatel obce Rasošky ve sledovaném období 2002 – 2013 je znázorněn v následujícím grafu.

Obrázek 3: Vývoj počtu obyvatel v obci Rasošky 2002 - 2013

Zdroj: vlastní zpracování dle [20]

Počet obyvatelstva má ve sledovaném období rostoucí charakter. Došlo zde k nárůstu o 111 obyvatel. Jediný drobný pokles byl zaznamenán v roce 2008. Byl způsoben nízkou porodností a současně vyšší úmrtností obyvatel. Příčinami stoupající tendence je nejen přirozený přírůstek, kdy počet narozených je vyšší než počet zemřelých, ale také atraktivní poloha obce. V obci dochází k výstavbě nových rodinných domů a migraci především mladých rodin.

3.2 Občanská vybavenost

Obec Rasošky se nachází v místě atraktivním pro život jejích obyvatel. V klidném místě stranou velkých dopravních tepen, současně však v blízkosti měst Jaroměř, Smiřice nebo Hradec Králové. Je tak zajištěna dostupnost zaměstnání, vzdělání, zdravotních a sociálních služeb i ostatních potřeb obyvatelstva.

Dopravní spojení je zajišťováno autobusovou dopravou, která je propojena se železničním spojením na trati Hradec Králové – Jaroměř, Jaroměř – Trutnov a Jaroměř – Liberec.

Obec Rasošky je zřizovatelem příspěvkové organizace Základní škola a Mateřská škola Rasošky, okres Náchod, která nabízí služby v oblasti předškolního, základního vzdělávání pro první stupeň, školní družiny a školního stravování. Druhý stupeň základního vzdělávání absolvují žáci v základních školách v blízké Jaroměři. Základní škola funguje v obci Rasošky již od roku 1996. Poskytuje vzdělávací služby nejen pro občany obce Rasošky, ale také pro obce Vlčkov a Nový Ples.

V budově Obecního úřadu Rasošky se nachází pobočka pošty a místní knihovna. Dále v obci občanům slouží obchod se smíšeným zbožím, restaurace Sportovní klub, brašnářství, opravna automobilů a motocyklů.

Obec je plně plynofikovaná, je napojena na vodovod, provozovaný organizací Městské vodovody a kanalizace Jaroměř. Obec ve svém výhledu zvažuje vybudování kanalizační sítě. V současnosti však na tuto akci nemá dostatek finančních prostředků.

Základní zdravotnická péče je občanům poskytována lékaři v jednotlivých ambulancích v nedaleké Jaroměři. Ordinace specialistů se nachází v nemocnici v okresním městě Náchod, nebo ve Fakultní nemocnici a ostatních zdravotnických zařízeních v Hradci Králové, cca 15 km od Rasošek.

Pro sportovní vyžití občanů slouží nově vybudovaný areál u budovy Obecního úřadu. K dispozici jsou zde hřiště s umělým povrchem pro nejrůznější druhy kolektivních her. V současné době je zpracován záměr pro výstavbu kryté haly tak, aby bylo zajištěno celoroční

provozování sportovních aktivit. Na okraji obce slouží sportovcům pro jejich vyžití také fotbalové hřiště.

Bohužel v obci chybí jakékoliv zázemí pro pořádání kulturních a společenských akcí. Pouze v budově Obecního úřadu se nachází zasedací místnost, kde dvakrát ročně probíhá vítání občánků. Kapacitně je však nedostačující pro jakoukoli větší akci. Za kulturním a společenských vyžitím tak musejí občanů dojíždět do okolních obcí.

V obci funguje myslivecké družení, místní organizace zahrádkářů, sbor dobrovolných hasičů a místní tělovýchovná jednota, zabývající se hlavně fotbalem. Společně se zaměstnanci základní školy pravidelně každý rok pořádají tyto organizace tradiční pálení čarodějnic a dětský den.

3.3 Financování školství v obci Rasošky

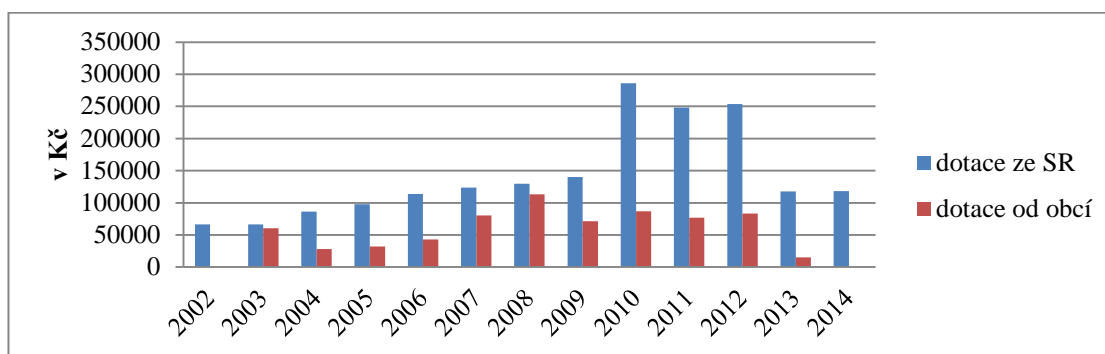
Financování školství v obci Rasošky probíhalo v letech 2002 – 2014 na dvou úrovních. Zprvce se jednalo o financování v rámci přijatých dotací ze SR a přijatých i poskytnutých dotací na financování školství mezi obcí Rasošky a ostatními obcemi. Druhou úrovní se rozumí financování školy v obci Rasošky. Z důvodu dostupnosti dat také pro rok 2014, byla analýza financování školství v obci Rasošky provedena pro období let 2002 – 2014. Financování příspěvkové organizace Základní škola a Mateřská škola Rasošky, okres Náchod, bude uvedeno v následujícím textu. Financování školství v rámci územně samosprávných celků je věnována následující část této bakalářské práce.

Financování školství v rámci ÚSC je založeno na poskytování a přijímání dotací mezi jednotlivými územně samosprávnými celky.

Obec Rasošky do roku 2012 každoročně v rámci souhrnného dotačního vztahu obdržela nemalou částku na financování základního školství. Se změnou zákona o RUD k 1. 1. 2013 již tento příspěvek nebyl v rámci souhrnného dotačního vztahu poskytnut. Proto v tomto roce došlo ke snížení této dotace ze SR. Nejvyšší příspěvek byl zaznamenán v letech 2010 – 2012, kdy byla zcela naplněna kapacita školy. V roce 2010 činil 286 220 Kč, v roce 2011 činil 248 050 Kč a v roce 2012 to bylo 253 490 Kč. Příspěvek v budoucích letech je očekáván zhruba na úrovni roku 2013, což bylo 117 700 Kč. Jak je vidět v níže uvedeném obrázku, tato dotace byla v roce 2014 skutečně srovnatelná s výší v roce 2013. V tomto roce činila 118 200 Kč. Pokud nedojde ke změně zákona o rozpočtovém určení daní, nemělo by docházet ani k výrazné změně výše tohoto příspěvku.

Do roku 2013 byla obec Rasošky, na základě školského zákona a každoročně uzavíraných smluv s okolními obcemi, příjemcem neinvestičního příspěvku na provoz příspěvkové organizace Základní škola a Mateřská škola Rasošky, okres Náchod. Jak bylo v tomto zákoně uvedeno, byla obec, ve které má žák místo trvalého pobytu, povinna hradit obci, která školu zřídila, neinvestiční výdaje této školy připadající na jejího žáka, pokud se dotčené obce nedohodly jinak. Obdobné podmínky se vztahovaly i na děti v posledním roce před zahájením povinné školní docházky, které navštěvovaly mateřskou školu. V roce 2012 navštěvovalo školu celkem 92 žáků, z toho byly 3 z obce Vlkov. Novelizací školského zákona byla tato povinnost úhrad od roku 2013 zrušena.

V roce 2002 byla dotace od obcí nulová, protože v tomto roce ještě neměla škola právní subjektivitu. V následujících letech měly zcela nepravidelnou, kolísavou výši, která závisela jak na počtu žáků z okolních obcí, tak na výši příspěvků v jednotlivých letech. Výše příspěvku byla pro každý rok stanovena na základě neinvestičních výdajů připadajících na jednoho žáka, kteří v předcházejícím roce tuto organizaci navštěvovali. Celková výše přijaté dotace byla stanovena vynásobením výše podílu připadajícího na jednoho žáka a jejich počtu s místem trvalého bydliště mimo obec Rasošky. Nejnižší přijaté příspěvky byly v letech 2004 a 2005. V roce 2004 činil tento příspěvek 28 000 Kč, v roce 2005 to bylo 32 000 Kč. Nejvyšší přijatá dotace na školství od obcí byla v roce 2008 ve výši 113 361 Kč. Bylo to způsobeno vysokou výší tohoto příspěvku, neboť obec Rasošky poskytla v předchozím účetním období své zřízené PO vysoký příspěvek na provoz. Poslední dotace od obcí byla přijata v roce 2013, od roku 2014 je již díky změně školského zákona nulová. Ve sledovaném období tak obec Rasošky byla příjemcem příspěvků od obcí Vlkov a Nový Ples, které nemají zřízenou vlastní příspěvkovou organizaci poskytující služby v oblasti předškolní výchovy a základního školství. Tyto přijaté neinvestiční příspěvky byly zapojeny do rozpočtu obce Rasošky a sloužily jako zdroj financování školství poskytovaného na úrovni obce Rasošky.

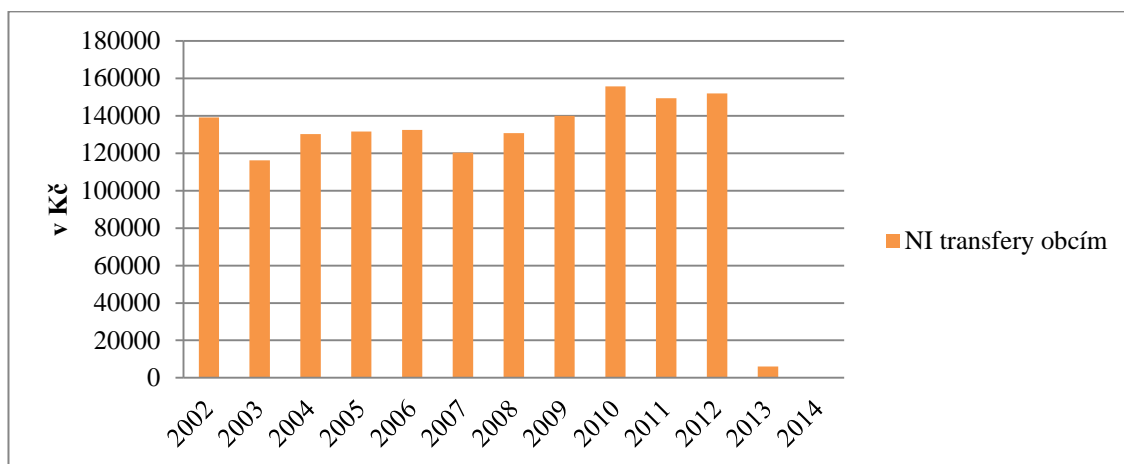

Obrázek 4: Přijaté dotace na školství (v Kč)

Zdroj: vlastní zpracování dle [27]

Do roku 2013 byla obec Rasošky na základě školského zákona a každoročně uzavíraných smluv s okolními obcemi, např. městem Jaroměř a obcí Černilov, poskytovatelem neinvestičních příspěvků na provoz základních a mateřských škol v těchto obcích. Jednalo se o příspěvky za děti, které nebylo možné z kapacitních nebo jiných důvodů přijmout do místní základní nebo mateřské školy, o děti navštěvující druhý stupeň základní školy, která v obci Rasošky není zřízena, nebo o děti, které rodiče na základě svého rozhodnutí umístili v jiných zařízeních. Tyto poskytnuté příspěvky se tak staly součástí výdajů na předškolní a základní školní vzdělávání na úrovni obce Rasošky. Jak je již výše uvedeno, novelizací školského zákona byla tato povinnost úhrad zrušena.

Výše poskytnutých dotací na školství okolním obcím v jednotlivých letech je znázorněna na následujícím obrázku. Příjemci tohoto příspěvku byli např. město Jaroměř, obec Černilov, ale také město Hradec Králové. Všechny tyto poskytnuté příspěvky jsou v rozpočtu obce Rasošky shrnuty do jedné položky – poskytnuté neinvestiční transfery obcím. Vzhledem k demografickému vývoji v obci měly tyto dotace do roku 2012 mírně stoupající trend. Nejnižší dotace byla v roce 2003 ve výši 116100 Kč, nejvyšší dotace byly obcí Rasošky poskytnuty v roce 2010 ve výši 155666 Kč a v roce 2012, kdy tato dotace činila 151833 Kč. Jak je již výše uvedeno, se změnou školského zákona od roku 2013 došlo ke zrušení poskytování tohoto příspěvku. Obec Rasošky uhradila pouze příspěvek ve výši 5988 Kč, který se vztahoval ještě k druhému pololetí roku 2012. Od roku 2014 je tento příspěvek nulový.

Obrázek 5: Poskytnuté neinvestiční transfery obcím na školství (v Kč)

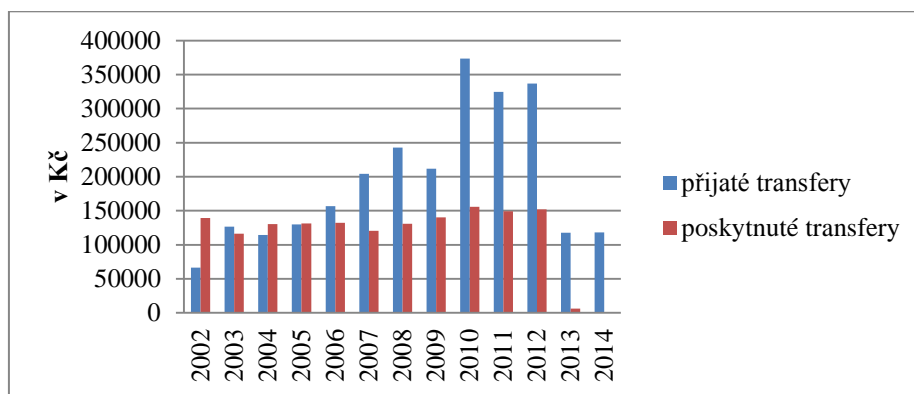
Zdroj: vlastní zpracování dle [27]

3.4 Změny ve financování školství na úrovni ÚSC

Na následujícím obrázku 5 jsou znázorněny celkové přijaté dotace na školství, které se skládají z dotací ze SR a z dotací od obcí, i poskytnuté dotace na školství ostatním územně

samosprávným celkům v letech 2002 – 2014. V souvislosti se změnou Zákona o RUD a školského zákona v roce 2013 došlo k výraznému propadu přijatých transferů. Bylo to způsobeno zrušením příspěvku na školství v rámci souhrnného dotačního vztahu ze SR. Současně však došlo od roku 2013 díky změně školského zákona ke zrušení transferů, které obec Rasošky byla povinna poskytovat okolním obcím na částečnou úhradu neinvestičních nákladů za děti, které navštěvovaly školy, jejichž zřizovatelem byly tyto obce. V roce 2014 nebyla okolním obcím poskytnuta žádná dotace na částečnou úhradu neinvestičních příspěvků na školství.

V letech 2003 – 2006 byly přijaté i poskytnuté transfery na financování školství zhruba ve stejné výši. Od roku 2007 vzrůstal podíl přijatých dotací oproti poskytnutým. V roce 2012 činily přijaté transfery na financování školství dvojnásobek transferů poskytnutých na financování této oblasti. Od roku 2014 jsou poskytnuté transfery na financování školství nulové, přijatý příspěvek v rámci souhrnného dotačního vztahu se SR činil pouze 118200 Kč, neboť v něm již nebylo zohledněno poskytování školství v rámci obce Rasošky.

Obrázek 6: Přijaté a poskytnuté transfery v oblasti školství v obci Rasošky (v Kč)

Zdroj: vlastní zpracování dle [27]

Díky změně školského zákona dochází od roku 2013 ke zjednodušení financování školství mezi jednotlivými územně samosprávnými celky. Obce a města si od tohoto roku nemusí vzájemně vyúčtovávat a zasílat příspěvky na financování oblasti regionálního školství, které je v jejich územích zajišťováno prostřednictvím jimi zřízených příspěvkových organizací, což vede ke zjednodušení agendy. Od roku 2013 tak již nedochází k přelévání finančních příspěvků mezi ÚSC navzájem. Současně došlo ke snížení příspěvku poskytovaného v rámci souhrnného dotačního vztahu se SR, ale také navýšení podílu jednotlivých obcí na sdílených daních, včetně toho, že počty dětí a žáků se staly důležitým podkladem pro výpočet těchto sdílených daňových příjmů, čímž je toto snížení příspěvku v rámci souhrnného dotačního vztahu se SR kompenzováno.

4 ZÁKLADNÍ ŠKOLA A MATEŘSKÁ ŠKOLA RASOŠKY, OKRES NÁCHOD

Základní škola v obci Rasošky byla jako organizace bez právní subjektivity do roku 2002 řízena a financována přímo ze státního rozpočtu jako jedna ze sítě škol, do které byla zařazena. Zároveň se na jejím financování podílela i obec Rasošky v rámci svého rozpočtu. Od 1. 1. 2003 zřídila obec Rasošky vlastní příspěvkovou organizaci Základní škola Rasošky, okres Náchod.

Škola byla zařazena do sítě škol dne 19. 2. 1996 rozhodnutím č.j. 49-00-96 jako základní škola pro 1. – 5. ročník. Od 1. 1. 2003 vznikla na základě usnesení zastupitelstva obce Rasošky č.j. 8/Z/02 ze dne 3. 9. 2002 nová právní forma: příspěvková organizace, která byla zapsána do obchodního rejstříku pod názvem Základní škola Rasošky, okres Náchod, jejíž součástí je mateřská škola a školní jídelna. Doplňkovou činností je hostinská činnost, na kterou je vystaven živnostenský list. Dodatkem č. 1 ze dne 10. 9. 2005 byl změněn název této organizace na Základní škola a Mateřská škola Rasošky, okres Náchod. Zároveň byl původní text uvádějící součásti organizace nahrazen novým ve znění: *„druhy a typy škol a školských zařízení, jejichž činnost organizace vykonává, jsou základní škola, mateřská škola, školské zařízení pro zájmové vzdělávání – školní družina a zařízení školního stravování – školní jídelna.“* [24, s. 1] Tento dodatek nabyl účinnosti dnem 1. 1. 2006. Dne 27. 10. 2009 byla pod č.j. our/191/09 vydána nová zřizovací listina této organizace s účinností od 1. 11. 2009. [24][28]

V rámci základní školy jsou žáci vyučováni pod ŠVP „Škola s úsměvem“. Děti z mateřské školy mají svůj ŠVP „Smějeme se sluníčkem“. Další ŠVP má také školní družina. Základní škola funguje jako klasická malotřídní škola, žáci 1. a 2. ročníku jsou vyučováni v jedné třídě, žáci 3. - 5. ročníku ve druhé. Mateřská škola se člení na 1. třídu – Trpaslíčky a 2. třídu – Sluníčka. Provoz mateřské školy je od 6,30 do 15,45 hodin, školní družina je otevřena od 6,30 do 15,45 hodin. [26]

Žáci základní školy o hlavní přestávce navštěvují za příznivého počasí přilehlou školní zahradu, kde se formou aktivního pohybu mohou odreagovat a načerpat energii pro další vyučování. Kromě klasických učeben využívají také moderní počítačovou učebnu. Školní družina je samostatně umístěna v prvním patře budovy.

Celé zařízení spolupracuje s Pedagogicko-psychologickou poradnou v Náchodě a poskytuje odbornou reedukační péči dětem se specifickými poruchami učení. V mateřské

škole pracuje logoped. Obě školní třídy jsou nově vybaveny interaktivními tabulemi. Všem dětem i žákům slouží i další aktivity, jako jsou návštěvy divadel, muzeí nebo knihoven a mnoho dalších činností. Vzhledem k tomu, že děti nemají k dispozici tělocvičnu, účastní se každoročně plaveckého výcviku určenému všem žákům základní školy a nejstarším dětem školy mateřské. Za dobrého počasí sportují na přilehlé školní zahradě, nebo využívají obě hřiště v obci.

Školní jídelna poskytuje celodenní stravování pro děti mateřské školy a svačiny a obědy pro děti základní školy. Zároveň se zde stravují zaměstnanci školy. Na základě živnostenského listu vaří zaměstnanci školní jídelny obědy i pro cizí strážníky – převážně důchodce a maminky na mateřské a rodičovské dovolené bydlící v obci Rasošky.

4.1 Financování Základní školy a Mateřské školy Rasošky, okres Náchod

Základní postup financování příspěvkové organizace Základní škola a Mateřská škola Rasošky, okres Náchod, je založen na kombinaci výkonového a programového financování. Zdrojem příjmů této organizace jsou především dotace ze státního rozpočtu poskytované prostřednictvím Krajského úřadu Královéhradeckého kraje, dotace z rozpočtu Obce Rasošky, výnosy s doplňkové činnosti, ostatní výnosy, poplatky za školství, stravné a dary. [28]

4.1.1 Programové financování

Základní škola a Mateřská škola Rasošky, okres Náchod, využívá programové financování pomocí rozvojových programů MŠMT, které jsou každoročně vyhlašovány tímto ministerstvem. Jedná se o některé specifické programy financování, díky kterým jsou řešeny konkrétní problémy financování ve školství. Jednotlivé dotace jsou přísně zúčtovatelné, jsou označeny účelovým znakem (v dalším textu již pouze Uz), který je závazný pro všechny organizace. Tyto dotace mohou být použity pouze na účel, který je stanovený v podmínkách poskytnutí dotace. Pokud by organizace při jejich čerpání nedodržela stanovený účel, mohlo by se jednat o porušení rozpočtové kázně se všemi zákonem stanovenými důsledky.

Sledovaná organizace obdržela v letech 2003 – 2013 následující dotace:

- Uz 33245 – Projekt PI, Státní informační politika ve vzdělávání
- Uz 33005 – Zvýšení nenárokových složek platů
- Uz 33016 – Posílení úrovně odměňování nepedagogických pracovníků

- Uz 33017 – Školní vybavení pro žáky 1. ročníků
- Uz 33015 – odměňování asistenta pedagoga
- Uz 33123 – Peníze EU školám

Tabulka 2: Specifické programy financování ZŠ a MŠ Rasošky, okres Náchod (v Kč)

Uz	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
33245	11000	7600	20000	0	0	0	0	0	0	0	0
33005	0	0	0	0	0	21000	169000	0	0	0	0
33016	0	0	0	0	0	0	37000	0	0	0	0
33017	0	0	0	0	0	0	8000	6000	8000	0	0
33015	0	0	0	0	0	0	0	41100	86900	0	0
33123	0	0	0	0	0	0	0	0	270394	159420	0

Zdroj: vlastní zpracování dle [28]

Jak z těchto údajů vyplývá, žádný z těchto dotačních programů nebyl vyhlášen po celé sledované období, PO o něj nepožádala, nebo nebyla úspěšná při vyhodnocení její žádosti.

Díky dotačnímu titulu vedenému pod Uz 33245 – projekt PI, Státní informační politika ve vzdělávání, čerpanému v letech 2003 – 2005, byla v této příspěvkové organizaci zřízena počítačová učebna pro žáky základní školy. Výpočetní technika byla organizaci dodána dle podmínek projektu za cenu 1,00 Kč, dotace tak byla použita hlavně na pořízení počítačové sítě a nábytku do této učebny. Programy s Uz 33005 – zvýšení nenárokových složek platů a Uz 33016 – posílení úrovně odměňování nepedagogických pracovníků znamenaly pro organizaci poměrně výrazný dodatečný přísun zdrojů určených na dofinancování platů zaměstnanců. Dotace s Uz 33017 sloužila v letech 2009 – 2011 k nákupu školních pomůcek a výtvarných potřeb pro žáky 1. ročníku základní školy. Dotační titul uz 33015 – odměňování asistenta pedagoga byl využit v letech 2010 a 2011, kdy tuto školu navštěvoval jeden těžce postižený žák, který by se bez pomoci asistenta neobešel.

Největším a nejdůležitějším z výše uvedených programů se stal program s uz 33123 – peníze EU školám, o který paní ředitelka úspěšně zažádala pro roky 2011 – 2012. Organizace tak získala celkem 429 814,00 Kč, díky kterým mohly být obě učebny Základní školy a Mateřské školy Rasošky, okres Náchod, vybaveny interaktivními tabulemi a moderní výpočetní technikou. Z této dotace byly také zakoupeny počítače do mateřské školy. Přestože je příspěvková organizace Základní škola a Mateřská škola Rasošky, okres Náchod, relativně

malou venkovskou školou, může tak nabídnout dětem, které ji navštěvují, poskytování vzdělání na vysoké, moderní úrovni.

Odhad příjmů v rámci programového financování sledované příspěvkové organizace nelze provést, neboť jednotlivé dotační programy jsou vyhlašovány MŠMT každý rok jiné, podle aktuálních potřeb a problémů v oblasti školství.

4.1.2 Výkonové financování

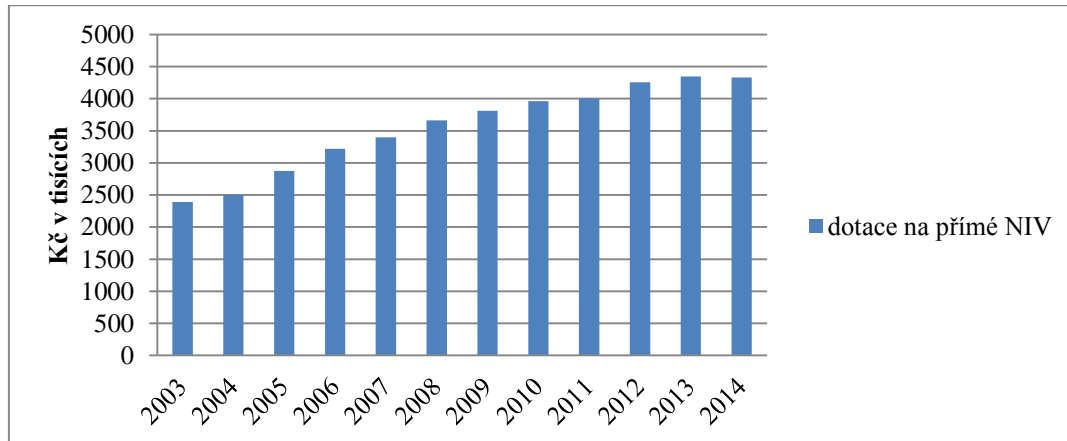
Výkonové financování je založeno na rozpisu finančních prostředků výše popsanou normativní metodou. Výše dotací v tisících Kč na přímé neinvestiční výdaje ze státního rozpočtu, které byly poskytnuty této organizaci v letech 2003 – 2014, jsou uvedeny v tabulce č. 3.

Tabulka 3: Přijaté dotace na přímé NIV (v tisících Kč)

Rok	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Kč(v tis.)	2390,0	2502,0	2875,3	3219,80	3400,0	3661,1	3810,2	3961,9	4008,0	4256,3	4345,8	4328,5

Zdroj: vlastní zpracování dle [28]

Pro lepší přehlednost byla tato data zpracována do níže uvedeného obrázku č. 6.

Obrázek 7: Přijaté dotace na přímé NIV (v tisících Kč)

Zdroj: vlastní zpracování dle [28]

Jak z tohoto grafického vyjádření přijatých dotací na přímé NIV vyplývá, během sledovaného období výše těchto dotací postupně rostě. Bylo to zapříčiněno nejen neustálým mírným zvyšováním státních i krajských normativů, ale také růstem počtu dětí a žáků umístěných v PO. Byla zajištěna naplněnost kapacity obou tříd základní i obou tříd mateřské školy.

4.1.3 Regresní analýza přijatých dotací na přímé NIV

Lineární model regresní analýzy znázorňuje obrázek 6. Výsledná lineární funkce je ve tvaru $y = 2288,8435 + 200,8124x$ a hodnota R^2 je 0,9531. Pro potřeby regresní analýzy byly jednotlivé roky 2003 – 2015 nahrazeny pořadovými čísly 1 – 13.

Výše přijatých dotací na přímé NIV v letech 2003 -2014 je zpracována v tabulce 3. Zároveň je zde vypočten odhad těchto příjmů pro rok 2015.

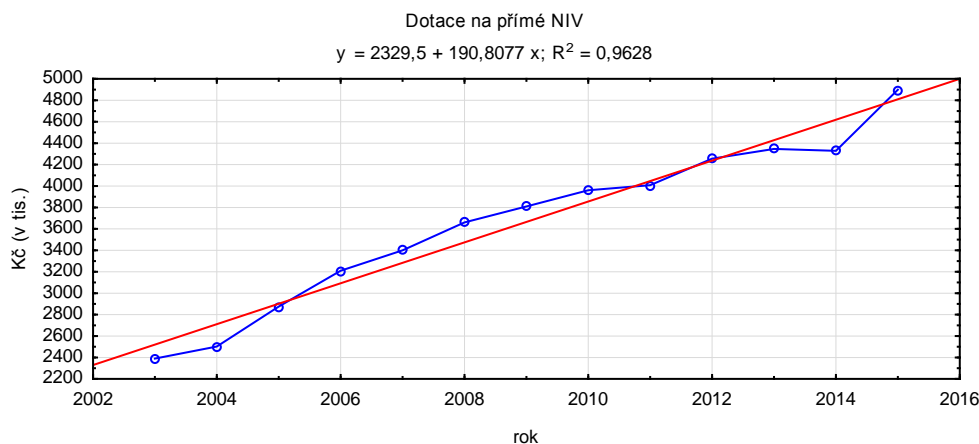
V letech 2011 – 2014 dochází k mírnému propadu příjmů. Je to způsobeno úplnou naplněností kapacity organizace, takže k nárůstu dochází již jen díky zvyšování normativů, nikoliv díky růstu počtu přijatých dětí a žáků. Další vývoj těchto příjmů bude záviset jak na dalším demografickém vývoji, ale především na postoji vedení školy, na tom, zda a jak dokáže vedoucí PO zaujmout rodiče, co vše bude moci budoucím dětem a žákům této školy nabídnout. Z tohoto důvodu lze další vývoj těchto příjmů jen těžko odhadnout, přestože se hodnota indexu spolehlivosti, resp. determinantu R^2 velmi přibližuje 1, což vypovídá o velmi dobře zvolené statistické funkci a také o vypovídací schopnosti modelu, tedy pravděpodobnosti, že hodnota nastane.

Tabulka 4: Výše a odhad dotace na přímé NIV v letech 2003 – 2015 (v tisících Kč)

rok	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Kč (v tisících)	2390	2502	2875	3210	3400	3661	3810	3961	4008	4256	4346	4329	4899

Zdroj: vlastní zpracování dle [28]

Z následujícího obrázku č. 7 je zřejmý neustálý stoupající trend přijatých dotací na NIV. Skutečně přijaté dotace se v celém období pohybují v těsné blízkosti přímky lineární regrese. V roce 2014 došlo k mírnému poklesu tohoto příjmu z důvodu naplněnosti kapacity příspěvkové organizace a nemožnosti přijmout více dětí a žáků. Dá se předpokládat, pokud MŠMT nezvýší hodnotu normativních ukazatelů, že výše přijaté dotace na přímé NIV bude stagnovat.

Obrázek 8: Dotace na přímé NIV (v tisících Kč)

Zdroj: vlastní zpracování dle [28]

4.1.4 Příspěvek na provoz

Obec Rasošky, jako zřizovatel příspěvkové organizace Základní škola a Mateřská škola Rasošky, okres Náchod, převedla této organizaci na základě zřizovací listiny majetek k hospodaření a každoročně jí poskytuje příspěvek na provoz. Jsou z něj hrazeny zejména náklady na nákup energií, materiálu, drobného hmotného i nehmotného majetku, surovin pro školní jídelnu, cestovné, školení zaměstnanců, telefonní poplatky, zpracování mezd i účetnictví i všechny ostatní služby spojené s provozem organizace a odpisy dlouhodobého majetku. Dále je z tohoto příspěvku hrazena část mezd zaměstnanců školní jídelny a s tím spojené odvody na zdravotní a sociální zabezpečení, neboť obec má eminentní zájem na prodeji obědů cizím strávníkům z řad občanů obce. Také jsou z něho hrazeny vyplácené mzdy na základě dohod o provedení práce a dohod o pracovní činnosti, např. odměna školníka nebo vedoucích zájmových kroužků, na jejichž činnost Krajský úřad Královéhradeckého kraje této organizaci peníze neposkytuje.

O výši tohoto příspěvku rozhoduje zastupitelstvo obce v rámci schvalování svého rozpočtu na příslušný rok na základě požadavků předložených ředitelkou školy. Kontrolu hospodaření, průběžného čerpání rozpočtu, nakládání s majetkem apod. provádí obec Rasošky prostřednictvím svého kontrolního výboru. Zprávy z těchto kontrol jsou projednávány na zasedáních zastupitelstva obce Rasošky. Případné větší opravy nebo rekonstrukce budovy školy vzhledem ke složitosti a náročnosti těchto akcí realizuje a financuje obec Rasošky sama v rámci svého rozpočtu.

Výše příspěvku v jednotlivých letech sledovaného období je zpracována v tabulce 4.

Tabulka 5: Příspěvek od zřizovatele (v tisících Kč)

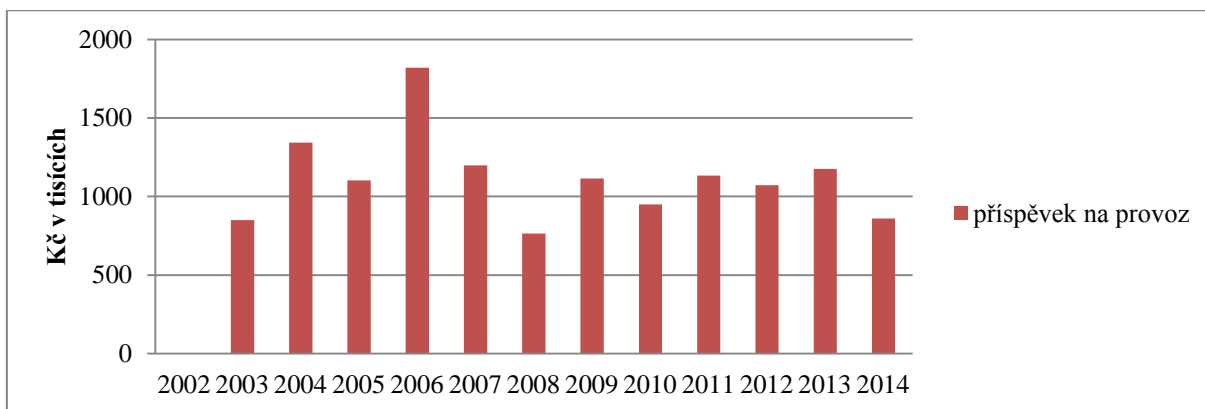
Rok	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Kč (v tis.)	850,3	1342	1103	1760	1199	765	1115	950	1133	1071,5	1175,85	860

Zdroj: vlastní zpracování dle [28]

Pro lepší přehlednost byla data z tabulky 5 zpracována do obrázku 8. Z tohoto grafického znázornění jasně vyplývá, že výše příspěvků v jednotlivých letech byla velice různá. Dva nejnižší příspěvky byly poskytnuty v letech 2003 a 2008. V roce 2003 při přechodu na příspěvkovou organizaci vedení školy jen velmi těžko sestavilo odhad potřebné výše provozního příspěvku, neboť se zcela změnil jak systém financování, tak především i vnitřní struktura organizace a způsob zajištění mnoha provozních otázek. Nízká výše příspěvku v roce 2008 byla způsobena maximální snahou zastupitelstva Obce Rasošky uspořít v rozpočtu obce. V roce 2014 obdržela na provoz sledovaná příspěvková organizace z důvodu úspor na straně zřizovatele pouze 860 tisíc Kč. Příspěvková organizace tak z důvodů nedostatku financí nemohla v těchto letech investovat do dalšího rozvoje organizace. Pro pokrytí nákladů nad tyto poskytnuté příspěvky byla nucena použít peníze z rezervního fondu, který byl pokryt ze zisků minulých let a z jednotlivých darů.

Naopak dva nejvyšší příspěvky byly v letech 2004 a 2006. V roce 2004 byla nucena škola díky změně hygienických předpisů platných pro školní stravování investovat 126 000 Kč do modernizace školní jídelny. Příspěvek v roce 2006 byl navýšen o 490 000 Kč na opravu střechy a 90 000 Kč na nové vybavení tříd nábytkem.

V ostatních letech se příspěvky pohybovaly zhruba v rozmezí 950 000 - 1 200 000 Kč. Výše dotace na provoz v těchto letech byla ovlivněna požadavky organizace na nákup nezbytného zařízení, jako např. v roce 2007 nového sporáku a nové škrabky na brambory do školní jídelny. V roce 2011 došlo k havárii vodovodního potrubí, a proto bylo nutno vyměnit některý nábytek a koberce v mateřské škole a také celý objekt znovu vymalovat.

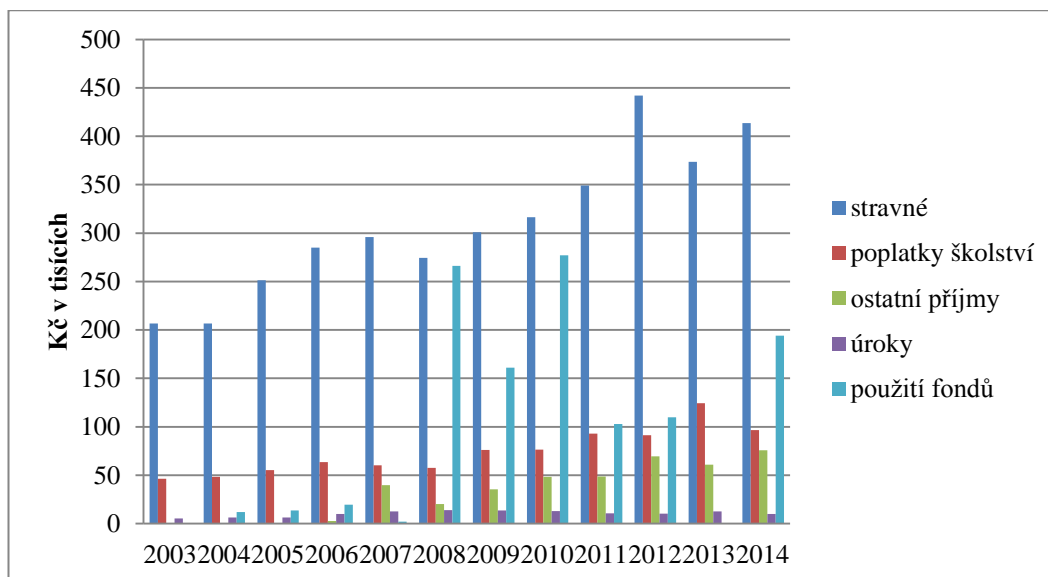
Obrázek 9: Příspěvek na provoz (v tisících Kč)

Zdroj: vlastní zpracování dle [28]

4.1.5 Ostatní zdroje financování

Mezi ostatní zdroje financování patří především příjmy za stravování dětí, žáků a zaměstnanců školy, dále příspěvek na provoz mateřské školy (ve výši 200 Kč na dítě a měsíc), příspěvek na provoz školní družiny (ve výši 80 Kč na dítě a měsíc), úroky na běžném účtu, ostatní nahodilé příjmy (např. za sběr druhotných surovin, léčivých bylin, úhrady od rodičů za školní akce, výlety, vstupné, dále přijaté dary od podnikatelských subjektů a rodičů dětí a žáků školy apod.), nebo zúčtování fondů. Např. rezervní fond je dle zákona tvořen z přijatých finančních darů a ze zlepšeného výsledku hospodaření a následně je pak používán k financování dalšího rozvoje organizace.

Z následujícího obrázku je vidět stabilní nejvyšší podíl stravného na ostatních zdrojích financování. Poplatky za mateřskou školu a školní družinu mají mírně stoupající trend, v posledních letech sledovaného období se pohybují okolo sto tisíc korun. Ostatní příjmy ani úroky z běžného účtu nepředstavují v hospodaření organizace výraznou položku, přesto však nejsou zcela zanedbatelné. Z grafu také vyplývá použití mimořádně vysoké částky z rezervního fondu v letech 2008 – 2010 a v roce 2014. V roce 2008 byl použit tento fond ve výši 266 tisíc Kč na výměnu oken, v následujícím roce k obnově nábytku, především v mateřské škole a v roce 2010 byl z tohoto fondu pokryt nákup vybavení na obou školních zahradách. V roce 2014 byl použit k nákupu vybavení do školní jídelny, především nového sporáku a kuchyňského robotu a dále k financování mimořádných služeb a oprav, souvisejících s rekonstrukcí objektu obcí Rasošky. Veškerá data jsou uvedena v tisících Kč.

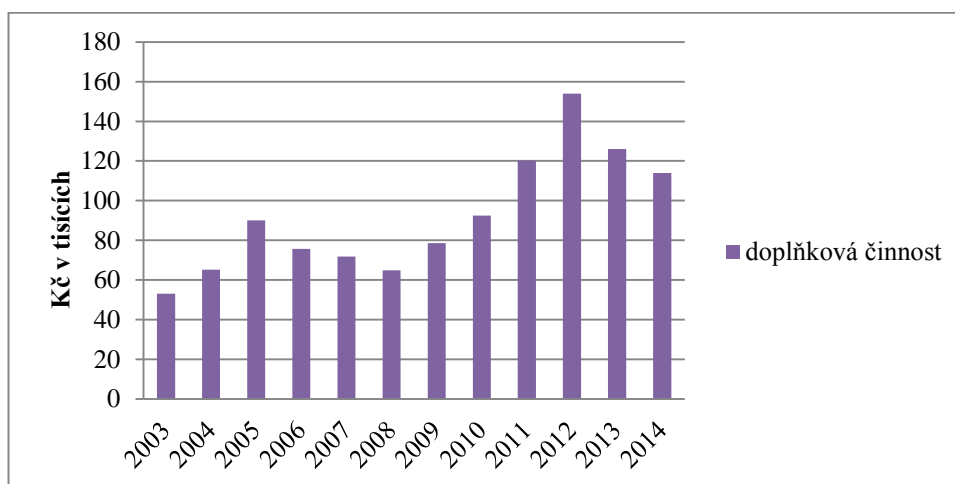

Obrázek 10: Ostatní zdroje financování (v tisících Kč)

Zdroj: vlastní zpracování dle [28]

4.1.6 Doplnková činnost

Posledním zdrojem financování této příspěvkové organizace je doplňková činnost, konkrétně vaření obědů pro cizí strážníky – občany z obce Rasošky a obce Vlkov. Jak vyplývá z následujícího obrázku, výše tohoto zdroje financování má kolísavý průběh. K největšímu nárůstu prodaných obědů došlo v průběhu let 2008 – 2012. Výše tohoto zdroje financování je ovlivněna mnoha faktory, především cenou těchto obědů, jejich kvalitou, rozmanitostí jídelního lístku a samozřejmě množstvím občanů, kteří je odebírají.

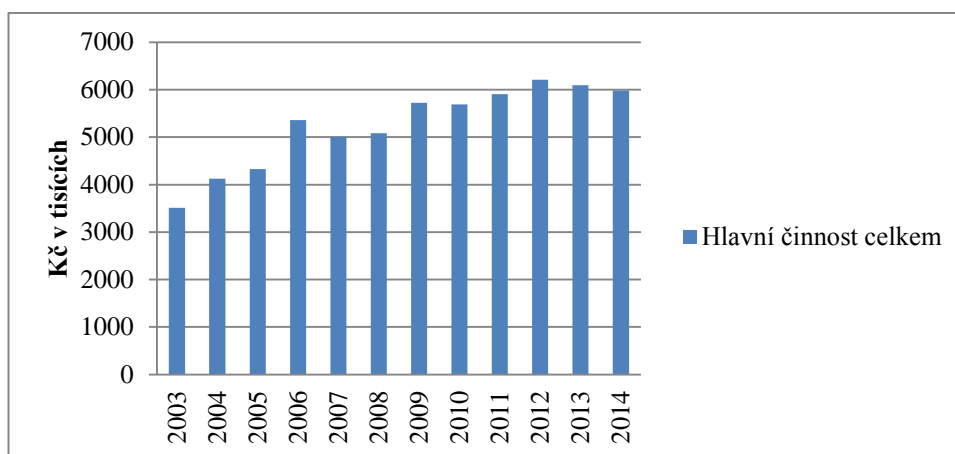

Obrázek 11: Doplňková činnost (v tisících Kč)

Zdroj: vlastní zpracování dle [28]

4.1.7 Celkové zdroje financování hlavní činnosti

V níže uvedeném obrázku jsou shrnuty v tisících Kč všechny zdroje financování příspěvkové organizace, mimo výše uvedenou doplňkovou činnost, která je sledována zvlášť. Celkové příjmy se pohybují v rozmezí od 3 508 410 Kč v roce 2003 do 6 209 890 Kč v roce 2012.

Obrázek 12: Hlavní činnost celkem (v tisících Kč)

Zdroj: vlastní zpracování dle [28]

4.1.8 Regresní analýza celkových příjmů v hlavní činnosti

Lineární model regresní analýzy celkových příjmů z hlavní činnosti znázorňuje obrázek 12. Výsledná lineární funkce je ve tvaru $y = 3717,8846 + 246,3242x$, hodnota R^2 je 0,9137.

Pro potřeby regresní analýzy celkových příjmů byla vytvořena tabulka 5. Tato tabulka obsahuje celkové příjmy v letech 2003 – 2014 a současně odhadovanou výši celkových příjmů příspěvkové organizace Základní škola a Mateřská škola Rasošky, okres Náchod, pro rok 2015.

Tabulka 6: Výše a odhad celkových příjmů v hlavní činnosti v letech 2003 – 2015 (v tisících Kč)

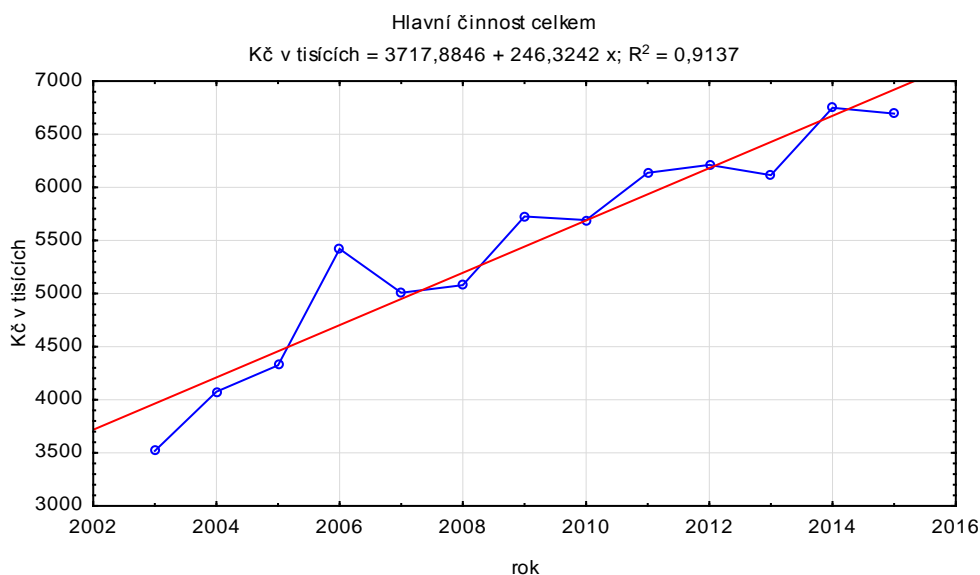
rok	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Kč	3518	4076	4324	5420	5007	5079	5726	5692	6137	6211	6115	6749	6694

Zdroj: vlastní zpracování dle [28]

Nejnižší příjem měla příspěvková organizace Základní škola a Mateřská škola Rasošky, okres Náchod, v roce 2003. V roce 2006 naopak vykázala nadprůměrný celkový příjem. Tento výkyv byl způsoben vysokou výší příspěvku na provoz od zřizovatele. V ostatních letech sledovaného období se celkové příjmy pohybovaly v okolí regresní přímky. V letech 2013 a 2014 došlo k propadu celkových příjmů této organizace. V roce 2013 to bylo

především způsobeno nulovým použitím rezervního fondu, v roce 2014 výrazným snížením příspěvku na provoz od zřizovatele.

Vzhledem ke složitosti financování sledované příspěvkové organizace, lze další vývoj celkových příjmů v hlavní činnosti těžko odhadnout. Protože se ale hodnota indexu spolehlivosti, resp. determinantu R^2 velmi přibližuje 1, což vypovídá o velmi dobře zvolené statistické funkci a také o vypovídací schopnosti modelu, tedy pravděpodobnosti, že hodnota nastane. Regresní analýza celkových příjmů příspěvkové organizace Základní škola a Mateřská škola Rasošky, okres Náchod, ukazuje tendenci každoročního nárůstu těchto příjmů o 246,3242 tisíc Kč. Pro rok 2015 je tak predikován celkový příjem ve výši 6 694 tisíc Kč. Díky snaze uspořít veřejné prostředky ze strany zřizovatele je možné očekávat pouze mírný nárůst celkových příjmů v hlavní činnosti této příspěvkové organizace, protože tato částka tvoří každoročně velkou část finančních prostředků, které má tato škola k dispozici. Na druhou stranu lze očekávat zvýšené požadavky na provozní prostředky poskytované obcí Rasošky sledované organizaci. Vzhledem k vysokému počtu dětí, které ji navštěvují, bude potřeba v následujících letech doplnit a obnovit zařízení všech tříd i školní jídelny a školní družiny. Největší část celkových příjmů v hlavní činnosti tvoří dotace na přímé NIV. Jak je již výše uvedeno, dá se očekávat stagnace této dotace z důvodů naplněnosti kapacity organizace. Proto se dá očekávat jen mírný nárůst celkových příjmů sledované příspěvkové organizace v hlavní činnosti celkem.

Obrázek 13: Regresní analýza hlavní činnosti (v tisících Kč)

Zdroj: vlastní zpracování dle [28]

4.2 Hospodaření Základní školy a Mateřské školy Rasošky, okres Náchod

Dle rozhodnutí zřizovatele je účetnictví této příspěvkové organizace vedeno ve zjednodušeném rozsahu. Při svém hospodaření se řídí všemi platnými zákony a rozhodnutími zastupitelstva Obce Rasošky.

Hospodaření příspěvkové organizace Základní škola a Mateřská škola Rasošky, okres Náchod, v letech 2003 – 2014 je shrnuto v následující tabulce. V hlavní činnosti byl hospodářský výsledek ve všech letech, kromě roku 2002, kladný. Zisk z jednotlivých let byl dle platného zákona vždy následující rok převeden do rezervního fondu, který pak byl dle potřeby čerpán na další rozvoj organizace. Ztráta ve výši 616,00 Kč z roku 2012 byla následující rok uhrazena z tohoto fondu. Vyšší zisky v letech 2004, 2006, 2007, 2009, 2011 a 2013 byly způsobeny neuskutečněním některých plánovaných výdajů a maximální snahou organizace o úspory. Některé výdaje byly zároveň hrazeny z finančních darů, které škola obdržela. Zřizovatel na základě tohoto hospodářského výsledku poskytl organizaci následující roky (kromě roku 2012) nižší příspěvek na provoz, organizace tak musela v těchto letech použít pro financování své činnosti rezervní fond. Naopak v roce 2008 měla nulový hospodářský výsledek a v roce 2010 pouze 4178,00 Kč. Proto pro roky 2009 a 2011 obdržela vyšší příspěvky na provoz.

V doplňkové činnosti došlo v roce 2004 ke ztrátě. Protože příspěvková organizace nesmí být v této činnosti ztrátová, byla provedena nápravná opatření, jako je např. zvýšení ceny obědů. Ve všech ostatních letech sledovaného období byla tato činnost zisková. Zisk z doplňkové činnosti byl také v následujících letech přidělen do rezervního fondu a sloužil k pokrytí nákladů spojených s dalším rozvojem organizace.

Tabulka 7: Hospodářský výsledek v letech 2003 – 2014 v Kč

Rok	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Hlavní činnost	85171	187486	0	189023	228537	0	134276	4178	90469	-616	132468	457
Doplňk. činnost	568	-8886	13766	8676	12455	3939	4160	10388	25137	54324	28893	31382

Zdroj: vlastní zpracování dle [28]

Celkové hospodaření příspěvkové organizace Základní škola a Mateřská škola Rasošky, okres Náchod, je pravidelně sledováno a kontrolováno jejím zřizovatelem – Obcí Rasošky.

V průběhu její existence nikdy nebylo zjištěno žádné závažné pochybení v účetnictví, ani v hospodaření organizace.

4.3 Návrhy a doporučení

Jak z této bakalářské práce vyplynulo, financování základní školství v obci Rasošky se od roku 2013 zjednodušilo, neboť bylo zrušeno vzájemné přelévání peněz z jedné obce do druhé, současně byly navýšeny procentní podíly sdílených daní. Vzhledem k tomu, že daňové příjmy tvoří podstatnou část příjmové části rozpočtu obce Rasošky, je třeba i nadále podporovat výstavbu nových domů v obci, podporovat rodiny s dětmi, podpořit další nárůst obyvatelstva v této obci a tím docílit vyšších podílů na sdílených daních.

Současně je třeba pečlivě sledovat hospodaření obcí zřízené PO Základní škola a Mateřská škola Rasošky, okres Náchod a důkladně zvažovat výši příspěvku na provoz, který této organizaci obec Rasošky každý rok poskytuje. Z jednotlivých analýz hospodaření této PO vyplynulo, že se organizace snaží o hospodárné využití prostředků, které jí jsou poskytovány jak ze strany zřizovatele, tedy obce Rasošky, tak ze státního rozpočtu prostřednictvím odboru školství Krajského úřadu Královéhradeckého kraje.

V oblasti získávání dotací lze doporučit pravidelné sledování jednotlivých dotačních titulů, které jsou v každém roce vypisovány Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, ale i např. Krajským úřadem Královéhradeckého kraje. Vhodný dotační titul by mohl výrazně posílit zdroje financování nejrůznějších potřeb Základní školy a Mateřské školy Rasošky, okres Náchod.

Vzhledem k tomu, že výše příspěvku na NIV závisí na počtu dětí, kteří navštěvují tuto školu, je velmi důležitá propagace celého zařízení a nabídka služeb, které organizace poskytuje. Vzhledem k dopravní obsluze by bylo vhodné rozšířit provozní dobu mateřské školy i školní družiny alespoň do 16 hodin, aby byla zajištěna dostupnost těchto služeb i pro rodiče dojíždějící do zaměstnání do okolních obcí. Ke zvýšení atraktivnosti by mohlo přispět i zavedení různých kroužků pro děti, jako například kroužku angličtiny nebo výpočetní techniky, které jsou v současnosti rodiči velmi žádané, nebo realizovat programy prevence tak, aby si rodiče mohli být jisti, že se škola snaží o bezpečí žáků i mimo své prostory.

Také by bylo vhodné řešit formou výběrového řízení výběr nejlepšího dodavatele elektrické energie a plynu, neboť částky vynakládané na tyto účely jsou vzhledem k celkovému rozpočtu poměrně vysoké. Součástí úsporných opatření by mělo být i zateplení celého objektu školy.

ZÁVĚR

Cílem této bakalářské práce bylo analyzovat financování základního školství v obci Rasošky, analyzovat změnu ve financování základní vzdělání v obci Rasošky v souvislosti se změnou v rozpočtovém určení daní platného od 1. 1. 2013. Součástí mělo být zhodnocení hospodaření příspěvkové organizace Základní škola a Mateřská škola Rasošky, okres Náchod.

Financování na úrovni obce Rasošky se uskutečňuje na dvou úrovních. První je v rámci rozpočtových vztahů mezi rozpočtem obce Rasošky a státním rozpočtem i rozpočty ostatních územních samosprávných celků. Druhý spočívá ve financování vlastní příspěvkové organizace. Příjmem obce Rasošky, který se vztahuje k financování školství, byl do roku 2013 příspěvek v rámci souhrnného dotačního vztahu ke SR, jehož podstatná část byla určena k tomuto účelu. Od roku 2013 se změnou Zákona o RUD již v tomto příspěvku školství zohledněno není. Do tohoto roku také obec Rasošky každoročně dostávala na základě školského zákona příspěvky od okolních obcí. Byly určeny na částečnou úhradu neinvestičních nákladů za děti a žáky, kteří navštěvovali příspěvkovou organizaci zřízenou obcí Rasošky. Zároveň obec Rasošky poskytovala obdobné příspěvky okolním obcím a městům za děti a žáky s trvalým pobytem v obci Rasošky. Jednalo se o děti a žáky, kteří nemohli být umístěni z kapacitních důvodů v Základní škole a Mateřské škole Rasošky, nebo o žáky druhého stupně základní školy, která v obci zřízena není. Díky novele Zákona o RUD došlo ke zjednodušení financování školství mezi jednotlivými územně samosprávnými celky. Obec Rasošky od roku 2013 financuje školství pouze ze svých prostředků. Jejich hlavním zdrojem jsou daňové příjmy, konkrétně podíl na sdílených daních. Proto je třeba i nadále se snažit o navyšování počtu obyvatel v obci a tím docílit vyšších podílů na daňových výnosech. Současně obec Rasošky poskytuje každoročně příspěvek na provoz příspěvkové organizaci Základní škola a Mateřská škola Rasošky, okres Náchod, kterou zřídila. Jeho výše je schvalovaná zastupitelstvem obce Rasošky na základě požadavků, které předkládá ředitelka této organizace. Snahou zřizovatele je maximální úspora těchto prostředků.

Financování Základní školy a Mateřské školy Rasošky, okres Náchod, je poměrně složité. Vychází jak z programového, tak výkonového financování. Organizace během sledovaného období každoročně obdržela příspěvek na provoz od svého zřizovatele a také příspěvek ze SR na úhradu přímých NIV. Dále v tomto období obdržela několik účelových dotací ze SR, jejich účel a výše byly dle vyhlášených dotačních titulů v jednotlivých letech. Dalšími pravidelnými zdroji financování této příspěvkové organizace jsou poplatky za stravování, poplatky za mateřskou školu a školní družinu, nebo také finanční dary od podnikatelských subjektů

a rodičů dětí a žáků školy, a také zdroje z doplňkové činnosti. Hospodaření této příspěvkové organizace je pravidelně kontrolováno ze strany obce Rasošky, jako jejího zřizovatele.

Příjmy příspěvkové organizace Základní škola a Mateřská škola Rasošky, okres Náchod, v celkovém hodnocení vykazovaly do roku 2012 mírně stoupající tendenci. Vzhledem ke snahám zřizovatele o maximální úsporu veřejných prostředků a díky stagnaci výše příspěvku na NIV došlo v letech 2013 a 2014 k mírnému poklesu zdrojů financování této příspěvkové organizace.

Snaha obce Rasošky, jako zřizovatele sledované příspěvkové organizace, o úsporu veřejných prostředků, je sice vhodná, ale otázkou zůstává, do jaké výše. V případě velkého snížení těchto finančních zdrojů by mohlo dojít k omezení provozu této školy, např. zrušení zájmových kroužků, omezení jednotlivých nákupů potřebných pro její činnost, ať už materiálu, výtvarných potřeb, ale také různých služeb. Je proto třeba její hospodaření soustavně sledovat a vyhledávat možné úspory v oblastech nákladů. Jako jeden z možných zdrojů úspor se jeví možnost vypsání výběrového řízení na dodavatele plynu a elektrické energie, neboť tyto náklady tvoří velkou část nákladů této příspěvkové organizace. Současně je třeba získávat nové zdroje, např. různé účelové dotace a dary. Moderní vybavení celé organizace a poskytování všech služeb na vysoké úrovni může i nadále zajistit Základní škole a Mateřské škole Rasošky, okres Náchod, dostatečný počet dětí a žáků a díky tomu i vysoké dotace ze SR.

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] ARLT, Josef, ARLTOVÁ, Markéta. *Ekonomické časové řady*. 1.vyd. Praha: Professional, 2009, 290 s. ISBN 978-80-86946-85-6.
- [2] HAMERNÍKOVÁ, Bojka, MAATYOVÁ, Alena a kol. *Veřejné finance*. 2. aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluger ČR, 2010, 340 s. ISBN 978-80-7357-497-0.
- [3] HINDLS, Richard, HRONOVÁ, Stanislava, SEGER, Jan. *Statistika pro ekonomy*. 8.vyd. Praha: Professional Publishing, 2007, 415 s. ISBN 978-80-86946-43-6.
- [4] KUBANOVÁ, Jana. *Statistické metody pro ekonomickou a technickou praxi*. 3. dopl. vyd. Bratislava: Stasis, 2008, 247 s. ISBN 978-80-85659-47-4.
- [5] MADEROVÁ VOLTNEROVÁ, Karla, TÉGL, Petr. *Vztahy mezi zřizovatelem a příspěvkovou organizací územního samosprávného celku 2011*. 2. aktualiz. vyd. Olomouc: ANAG, 2011, 191 s. ISBN 978-80-7263-664-8.
- [6] MACHÁČEK, Jaroslav, TOTH, Petr, WOKOUN, René. *Regionální a municipální ekonomie*. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2011, 199 s. ISBN 978-80-245-1836-7.
- [7] PEKOVÁ, Jitka. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. 1. vyd. Praha: Management Press, 2004, 375 s. ISBN 80-726-1086-4.
- [8] PEKOVÁ, Jitka, PILNÝ, Jaroslav, JETMAR, Marek. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 3. aktualiz. a rozš. vyd. Praha: ASPI, 2008, 712 s. ISBN 978-80-7357-351-5.
- [9] PILNÝ, Jaroslav. *Ekonomika veřejného sektoru*. upr. a dopl. 2. vyd. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2007, 248 s. ISBN 978-80-7395-021-7.
- [10] PROVAZNÍKOVÁ, Romana, SEDLÁČKOVÁ, Olga. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 2. aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2009, 304 s. ISBN 978-80-247-2789-9.
- [11] TIŠLEROVÁ, Kamila., ŽAMBOCHOVÁ, Marta., VOMÁČKOVÁ, Helena. *Současné ekonomické křižovatky českých vysokých škol*. 1. vyd. Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, 2011, 158 s. Acta Universitatis Purkynianae. ISBN 978-80-7414-418-9.
- [12] Vyhláška č. 323/2002 Sb. o rozpočtové skladbě. In: Sbírká zákonů České republiky. 2002, 118.

- [13] Zákon č. 128/2000 Sb. o obcích (obecního zřízení). In: Sbírka zákonů České republiky. 2000, 38.
- [14] Zákon č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. In: Sbírka zákonů České republiky. 2000, 73.
- [15] Zákon č. 295/2012 Sb. o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní). In: Sbírka zákonů České republiky. 2012, 104.
- [16] Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). In: Sbírka zákonů České republiky. 2004, 190.

Internetové zdroje

- [17] Oficiální stránky obce Rasošky: *Základní informace* [online].2015[cit.2015-04-20]. Dostupné z: <http://www.rasosky.cz/index.php?nid=847&lid=cs&oid=49890>
- [18] Oficiální stránky obce Rasošky: *Zajímavosti* [online].2015[cit.2015-04-20]. Dostupné z: <http://www.rasosky.cz/index.php?nid=847&lid=cs&oid=50038>
- [19] Oficiální stránky pevnosti Josefov: *Home* [online].2015[cit.2015-04-25]. Dostupné z: <http://www.pevnostjosefov.cz>
- [20] Český statistický úřad: *databáze demografických údajů za obce ČR* [online].2015[cit.2015-04-25]. Dostupné z: https://www.czso.cz/staticke/cz/obce_d/index.htm
- [21] Český statistický úřad: *Česká republika od roku 1989 v číslech* [online].2015[cit.2015-04-20]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/ceska-republika-od-roku-1989-v-cislech>
- [22] Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy: *Ekonomika školství*. [online].2015[cit.2015-04-25]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/ekonomika-skolstvi>
- [23] Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy: *Ekonomika školství* [online].2015[cit.2015-04-25]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/ekonomika-skolstvi/republikove-normativy-skol-a-skolskych-zarizeni-zrizovanych-5>

- [24] Obchodní rejstřík: *Základní škola a Mateřská škola Rasošky, okres Náchod* [online].2015[cit.2015-04-20]. Dostupné z : <http://obchodnirejstrik.cz/zakladni-skola-a-materska-skola-rasosky-okres-nachod-75016559/>
- [25] Právní předpisy: *Ústava České Republiky* [online].2015[cit.2015-04-20]. Dostupné z <http://www.uplnezneni.cz/zakon/1-1993-sb-ustava-ceske-republiky/>
- [26] Základní škola a mateřská škola Rasošky: *O škole* [online].2015[cit.2015-04-20]. Dostupné z: <http://www.zsamsrasosky.wz.cz/index.htm>

Ostatní zdroje

- [27] Účetní výkazy Obce Rasošky
- [28] Účetní výkazy příspěvkové organizace Základní škola a Mateřská škola Rasošky, okres Náchod

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A Zřizovací listina příspěvkové organizace Základní škola a Mateřská škola Rasošky, okres Náchod

Příloha A

Obec Rasošky
552 21 Rasošky 50
IČO 00272973

Č. j.: our/191/09

Zřizovací listina příspěvkové organizace obce Rasošky

vydaná v souladu s ustanovením § 35 a § 84 odst. 2 písm. d) zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, ustanovením § 27 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů, a ustanovením § 178/179 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů, schválená Zastupitelstvem obce Rasošky usnesením č. 39 ze dne 27.10.2009.

Čl. a)

Úplný název, zařazení do okresu a identifikační číslo zřizovatele

Název: Obec Rasošky
Okres: Náchod
IČ: 00272973

Čl. b)

Název, sídlo a identifikační číslo příspěvkové organizace

Název: Základní škola a Mateřská škola Rasošky, okres Náchod
Sídlo: 552 21 Rasošky 172
IČ: 75016559
Právní forma: Příspěvková organizace

Čl. c)

Hlavní účel a předmět činnosti příspěvkové organizace

- 1) Hlavní účel, pro který se příspěvková organizace zřizuje, je zajištění činností v působnosti zřizovatele v oblasti školství dle zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

2) Předmět činnosti odpovídající vymezení hlavního účelu příspěvkové organizace je výkon činnosti mateřské školy, základní školy, zařízení školního stravování a školní družiny.

3)

a) mateřská škola

Příspěvková organizace jako **mateřská škola** poskytuje předškolní vzdělávání dětem; její činnost se řídí zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména pak ustanoveními Části druhé a prováděcími předpisy ke školskému zákonu.

b) základní škola

Příspěvková organizace jako **základní škola** poskytuje základní vzdělávání žákům; její činnost se řídí zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména pak ustanoveními Části třetí a prováděcími předpisy ke školskému zákonu.

c) zařízení školního stravování sloužící dětem a žákům škol, které obec zřizuje

školní jídelna

Příspěvková organizace jako **školní jídelna** v rámci školního stravování vydává jídla, která sama připravuje, a může připravovat jídla, která vydává výdejna; její činnost se řídí zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména pak ustanovením § 119 a prováděcími předpisy ke školskému zákonu.

d) školní družina

Příspěvková organizace jako školní družina poskytuje zájmové vzdělávání; její činnost se řídí zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména pak ustanoveními § 111 a § 118 a prováděcími předpisy ke školskému zákonu.

Čl. d)

Statutární orgán a způsob jeho vystupování jménem příspěvkové organizace

- 1) Statutárním orgánem je ředitel, kterého jmenuje a odvolává zastupitelstvo obce.
- 2) Ředitel jedná jménem příspěvkové organizace v souladu s platnými předpisy a v rámci oprávnění daných zřizovací listinou. K písemnému právnímu úkonu připojí ředitel svůj vlastnoruční podpis a při podpisu připojí ke svému jménu dodatek „ředitel“.
- 3) Ředitel odpovídá, že finanční hospodaření příspěvkové organizace je v souladu s obecně závaznými právními předpisy, zejména pak se zákonem č. 250/2000 Sb., o rozpočtových

pravidlech územních rozpočtů, se zákonem č. 563/1991 Sb., o účetnictví a se zákonem č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole. Dále ředitel odpovídá za nakládání s majetkem ve vlastnictví příspěvkové organizace a za nakládání s majetkem, který byl příspěvkové organizaci předán zřizovatelem k hospodaření.

- 4) Organizační struktura příspěvkové organizace a systém řízení (včetně zastupování ředitele v době jeho nepřítomnosti) jsou stanoveny organizačním řádem a dalšími vnitřními normami a předpisy, které vydává ředitel v souladu s platnými právními předpisy a zákony.

Čl. e)

Vymezení majetku ve vlastnictví zřizovatele předaného příspěvkové organizaci k hospodaření (dále jen „svěřený“) majetek

1. Nemovitý majetek zapisovaný do katastru nemovitostí

Zřizovatel předává příspěvkové organizaci k hospodaření nemovitý majetek zapisovaný do katastru nemovitostí, který je uveden v příloze č. 1 této zřizovací listiny.

2. Dlouhodobý majetek mimo majetek nemovitý

Zřizovatel předává příspěvkové organizaci k hospodaření dlouhodobý majetek, který je uveden v příloze č. 1 této zřizovací listiny. Rozsah tohoto majetku se:

- a) snižuje o majetek spotřebovaný a vyřazený v souladu s příslušnými předpisy, a to k okamžiku jeho spotřeby nebo vyřazení;
- b) zvyšuje o majetek, který byl touto příspěvkovou organizací nabyt na základě zmocnění uvedeného v Čl. f) této zřizovací listiny do vlastnictví zřizovatele, a to k okamžiku jeho nabytí.

Čl. f)

Vymezení práv umožňujících organizaci naplňovat hlavní účel příspěvkové organizace

A. Vymezení práv a povinností k svěřenému majetku

- 1) Příspěvková organizace je oprávněna nabývat do vlastnictví zřizovatele majetek dle ustanovení § 27 odst. 4 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů.
- 2) Předchozí souhlas zřizovatele k nabytí majetku do vlastnictví zřizovatele se týká:
 - a) nemovitého a dalšího dlouhodobého majetku nabytého darem, děděním, bezúplatným převodem, jinou formou zde neuvedenou
- 3) Příspěvková organizace nesmí svěřený nemovitý majetek bez souhlasu zřizovatele prodat, směnit, darovat, zatěžovat zástavním právem nebo věcnými břemeny.
- 4) Příspěvková organizace může se svěřeným majetkem nakládat pouze v případech a v rozsahu stanoveném předpisy zřizovatele.
- 5) Příspěvková organizace má ke svěřenému majetku tyto povinnosti:
 - a) majetek držet a hospodárně užívat pro plnění hlavního účelu a předmětu činnosti a doplňkové činnosti dle této zřizovací listiny,
 - b) pečovat o zachování majetku a jeho rozvoj, majetek udržovat a chránit před zničením, poškozením, odcizením, zneužitím nebo neoprávněnými zásahy,
 - c) vést majetek v účetnictví a v předepsané evidenci odděleně od majetku, který má příspěvkové organizace ve svém vlastnictví,

- d) zabezpečovat v souladu s příslušnými předpisy revize a technické prohlídky majetku,
- e) dodržovat veškeré právní a jiné předpisy v oblasti požární ochrany, hygieny, životního prostředí (např. zajišťováním odpadového hospodářství a ochrany ovzduší), apod.,
- f) trvale sledovat, zda dlužníci včas a řádně plní své závazky a zabezpečit, aby nedošlo k promlčení nebo prekluzi práv z těchto závazků vyplývajících,
- g) informovat zřizovatele na základě jeho požadavku o vzniku nároku nebo povinnosti z pojistné události, z bezdůvodného obohacení či náhrady škody apod.,
- h) při pronájmu majetku sjednat nájemné nejméně ve výši, která je v daném místě a čase obvyklá, nejde-li o cenu regulovanou státem. Výše nájemného nižší než je cena v daném místě a čase obvyklá musí být opodstatněná.
- i) Uzavřít nájemní smlouvy nebo smlouvy o výpůjčce na nemovitý majetek na dobu delší než 29 dní lze jen se souhlasem zřizovatele,
- j) informovat zřizovatele o uzavřených smlouvách o nájmu a smlouvách o výpůjčce, a to zasláním jednoho vyhotovení příslušné smlouvy zřizovateli ve lhůtě do 14 dnů od jejího uzavření. O uzavření jiných smluv je příspěvková organizace povinna zřizovatele informovat v případě, pokud si to vyžádá, a to zasláním jednoho vyhotovení příslušné smlouvy zřizovateli ve lhůtě do 14 dnů ode dne, kdy jí byla doručena výzva zřizovatele k předání smlouvy,
- k) využívat všech práv vlastníka zejména zastupovat zřizovatele a jednat jeho jménem v záležitostech týkajících se tohoto majetku, včas podávat návrhy na zahájení řízení k vymožení pohledávek, uplatňovat právo na náhradu škody, vydání bezdůvodného obohacení, nároky z pojistných událostí, přijímat plnění z pojistných smluv a zastupovat zřizovatele a jednat jeho jménem v řízeních správních (např. v řízení o přijetí dětí apod.),
- l) řídit se při nakládání s nepotřebným majetkem předpisem zřizovatele, který v uvedené oblasti upravuje vztah mezi zřizovatelem a příspěvkovou organizací.
- m) řídit se právními předpisy, podmínkami danými touto zřizovací listinou, předpisy zřizovatele upravujícími činnost příspěvkové organizace a vztah příspěvkové organizace ke zřizovateli a rozhodnutími orgánů zřizovatele, případně dalšími vnitřními normami zřizovatele.

6) Příspěvková organizace má ke svěřenému majetku tato práva:

- a) vlastním jménem a na vlastní účet pronajmout nebo poskytnout do výpůjčky movitý majetek, pronájem nebo výpůjčka majetku nesmí ohrozit výkon hlavní činnosti organizace;
- b) vlastním jménem a na vlastní účet pronajmout nebo poskytnout do výpůjčky nemovitý majetek, nebo nebytový prostor na dobu do 29 dní. Pronájem nebo výpůjčka majetku nesmí ohrozit výkon hlavní činnosti organizace;
- c) Příspěvková organizace je oprávněna zabezpečit realizaci úplatného převodu nepotřebného movitého majetku zřizovatele předaného jí k hospodaření, a to v souladu s ustanovením § 27 odst. 3 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů, v případech a v rozsahu stanoveném předpisy zřizovatele upravujícími činnost příspěvkové organizace a vztah příspěvkové organizace ke zřizovateli.

7) Za ochranu svěřeného majetku a výkon práv a povinností při hospodaření s tímto majetkem odpovídá statutární orgán příspěvkové organizace.

8) Majetek nabytý organizací do vlastnictví zřizovatele se považuje ode dne jeho nabytí za svěřený majetek.

B. Majetková práva a povinnosti příspěvkové organizace k majetku ve svém vlastnictví

- 1) Příspěvková organizace je oprávněna nabývat do svého vlastnictví pouze majetek potřebný k výkonu činností, pro které byla zřízena, a to majetek nabytý:
 - a) bezúplatným převodem od zřizovatele,
 - b) darem s předchozím písemným souhlasem zřizovatele. Předchozí písemný souhlas musí být pro jednotlivý právní úkon s výjimkou přijetí peněžitého neúčelového daru do výše 40 tis. Kč v jednotlivém případě. Souhlas zřizovatele bude vydán na základě předloženého soupisu přislíbených darů, který bude předkládán k rozhodnutí zřizovateli 1x za čtvrtletí. Touto zřizovací listinou poskytuje zřizovatel předchozí souhlas pro přijetí darů finančních účelově neurčených do výše 40 tis. Kč za jednotlivý dar.
 - c) bezúplatným převodem nebo formou získání obchodního vzorku nebo bonusu, pokud se jedná o zásoby (potravin, papírenské zboží, nádobí apod.) v pořizovací ceně do výše 500 Kč za jednotku, a to bez předchozího souhlasu zřizovatele i v případě, že forma nabytí zásob se jeví jako obdoba daru.
 - d) děděním s předchozím písemným souhlasem zřizovatele;
 - e) na základě rozhodnutí zřizovatele veškerá oběžná aktiva pořízená v běžném roce a drobný dlouhodobý majetek pořízený v běžném roce a to aktiva pořízená:
 - Na základě ročního plánu výnosů a nákladů. Ročním plánem nákladů a výnosů se rozumí schválený plán při projednávání určení neinvestičního příspěvku na činnost a úpravy plánu a příspěvku (včetně snížení při nařízení odvodů) schválených zřizovatelem v průběhu roku nebo na základě finančního vypořádání.
 - Na základě tvorby a použití fondů organizace dle § 30, § 32 a §33 a na základě schválení přidělů fondů zřizovatelem při vypořádání VH roku minulého.
 - Na základě dalších usnesení zřizovatele k finančnímu (i fondovému) hospodaření organizace.
- 2) Příspěvková organizace má k majetku ve svém vlastnictví zejména následující povinnosti:
 - a) vést majetek v účetnictví a analytické evidenci odděleně od majetku svěřeného, a to:
 - zvlášť majetek nabytý bezúplatným převodem od zřizovatele,
 - zvlášť majetek nabytý darem nebo děděním.
 - b) dodržovat veškeré právní a jiné předpisy v oblasti vlastnictví majetku, kde vystupuje organizace jako vlastník,
 - c) pokud se stane majetek, který příspěvková organizace nabyla do svého vlastnictví pro ni trvale nepotřebný, nabídne ho přednostně bezúplatně zřizovateli. V případě, že zřizovatel nabídku nepřijme, může příspěvková organizace po jeho předchozím písemném souhlasu majetek převést do vlastnictví jiné osoby za podmínek stanovených zřizovatelem (§27, odst.6 zákona č. 250/2000 Sb.).

C. Další práva a povinnosti

Příspěvková organizace má ke svěřenému majetku a majetku ve svém vlastnictví další práva a povinnosti:

- 1) Vystupovat jako zadavatel v právních vztazích vyplývajících z právních předpisů upravujících veřejné zakázky a jejich zadávání, a to za podmínek stanovených předpisy zřizovatele upravujícími činnost příspěvkové organizace a vztah příspěvkové organizace ke zřizovateli.

- 2) V případě činnosti financované částečně či zcela za pomoci jiných zdrojů požádat o přidělení finančních prostředků ze státního rozpočtu, z rozpočtu jiného územního samosprávného celku než zřizovatele, ze státních a jiných fondů, z rozpočtu EU nebo z finančního mechanismu Evropského hospodářského prostoru, z finančního mechanismu Norska a programu švýcarsko-české spolupráce pouze po předchozím schválení žádosti zřizovatelem. Investiční činnost realizovanou částečně či zcela za pomoci jiných zdrojů může příspěvková organizace realizovat pouze po předchozím schválení investičního záměru zřizovatelem.
- 3) Veškerou investiční činnost bude příspěvková organizace provádět pouze po předchozím schválení investičního záměru zřizovatelem.

D. Finanční hospodaření příspěvkové organizace

- 1) Příspěvková organizace je povinna se řídit při svém finančním hospodaření ustanoveními zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů.
- 2) Příspěvková organizace je oprávněna uzavřít nájemní smlouvu nebo smlouvu o výpůjčce s jiným vlastníkem majetku (např. obcí) pro zajištění svého hlavního účelu a předmětu činnosti nejdéle na dobu pěti let, se souhlasem zřizovatele i na dobu delší.
- 3) Příspěvková organizace je oprávněna ponechat si příjmy z pronájmu movitého majetku, nemovitého majetku, nebo nebytových prostor jako vlastní výnosy.

Čl. g)

Okruhy doplňkové činnosti

1. Zřizovatel povoluje níže uvedené okruhy doplňkové činnosti, které navazují na hlavní účel příspěvkové organizace:
 - a) stravování
2. Podmínkou realizace doplňkové činnosti je:
 - a) realizace doplňkové činnosti nenaruší plnění hlavního účelu příspěvkové organizace,
 - b) oddělené sledování nákladů a výnosů doplňkové činnosti a použití zisku v souladu se zněním § 28 odst. 5 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů,

Čl. h)

Doba, na kterou je příspěvková organizace zřízena

Příspěvková organizace se zřizuje na dobu neurčitou.

Čl. i)

Závěrečná ustanovení

1. Tato zřizovací listina nahrazuje Zřizovací listinu č. j. 136/02 ze dne 1.10.2002 ve znění dodatku č.1 ze dne 10.9.2005.
2. Tato zřizovací listina nabývá účinnosti dnem 1.11.2009.
3. Tato zřizovací listina je vyhotovena v pěti stejnopisech, z nichž všechny mají platnost originálu. Jedno vyhotovení obdrží příspěvková organizace, čtyři vyhotovení obdrží zřizovatel.

V Rasoškách dne 27.10.2009.

.....
Starosta obce Rasošky